

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1903. Första Kammaren. N:o 44.

Lördagen den 2 maj.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades protokollet för den 25 nästlidne månad.

Upplästes ett ingifvet läkareintyg, så lydande:

Att disponenten herr *Olof Björklund* på grund af sjukdom (influenza) är under de närmaste dagarne förhindrad deltaga i riksdagsarbetena, intyggar

Stockholm den 1 maj 1903

Lifmedikus *Emil Jacobson*.

Anmäldes och bordlades

statsutskottets memorial och utlåtanden:

n:o 74, om anvisande af de i regeringsformens 63 § föreskrifna kreditivsummor;

n:o 75, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående bildande af en lånefond för rederinäringens understödjande; och

n:o 76, i anledning af väckta motioner om pension åt vice härads-höfdingen J. M. Stuart; äfvensom

bevillningsutskottets betänkanden och memorial:

n:o 50, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående ändrad lydelse af § 9 mom. 3 i tulltaxeunderrättelserna;

n:o 51, i anledning af väckta motioner rörande tullen å sirup och melass m. m.; och

n:o 52, i anledning af återremiss af bevillningsutskottets memorial n:o 48 i fråga om tiden för giltigheten af den af Riksdagen antagna förordningen angående en särskild stämpelafgift för punsch m. m.

Föredrogs och företogs punktvis till afgörande statsutskottets under gårdagen bordlagda memorial n:o 73, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut i vissa frågor rörande anslagen under riksstatens femte hufvudtitel.

Punkten 1.

Den föreslagna voteringspropositionen godkändes.

Punkten 2.

Utskottets hemställan i hvad den rörde Första Kammaren bifölls.

Föredrogs, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran följande sistlidne dag bordlagda ärenden, nämligen sammansatta stats- och lagutskottets utlåtanden och memorial n:is 7—9 äfvensom Första Kammarens tillfälliga utskotts utlåtanden n:is 17 och 18.

Vid förnyad föredragning af statsutskottets den 29 sistlidne april och den 1 innevarande maj bordlagda utlåtande n:o 12, angående Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under andra, tredje, fjärde, femte, sjätte, sjunde, åttonde och nionde hufvudtitlarna gjorda framställningar om anslag för beredande af dyrtidstillägg för år 1903 åt en del tjänstemän och betjante m. m., biföll kammaren hvad utskottet i detta utlåtande hemställt.

*Anslag till en
statistisk hand
bok öfver
Sverige.*

Föredrogs å nyo statsutskottets den 29 nästlidne april och under gårdagen bordlagda utlåtande n:o 64, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående af medel till bestridande af återstående kostnaden för utgifvande af en statistisk handbok öfver Sverige.

Herr Billing: Herr greffe och talman, mina herrar! Mot hvad utskottet föreslagit har jag icke någon invändning att göra, men jag anser mig dock böra säga några ord.

Jag tager för afgjort, att denna statistiska handbok i det hela är gjord med stor skicklighet, men min uppmärksamhet har fästs vid ett par blad i densamma, det ena under rubriken *litteratur* — i synnerhet det bladet, men i viss mån också ett annat under rubriken *litteraturhistoria*. Det är ju tydligt, att uti en sådan handbok som denna, som skall spridas öfver hela Europa och väl nu också till Amerika, framställningen bör vara så objektiv och opartisk som möjligt. Hvad då den nuvarande skönlitteraturen beträffar, veta vi alla, att inom densamma olika riktningar göra sig gällande, och det är klart, att åt de olika riktningarna bör gifvas full rätt i en sådan handbok. Nu tror jag icke, att någon af herrarne, som vill göra sig besvär med att läsa de af mig påpekade sidorna, skall komma till annat resultat än att finna framställningen vara långt ifrån opartisk, utan i stället

färgad af ett visst partis särskilda synpunkt. Jag skall blott nämna, att sådana skalder som Snoilsky och Wirsén få icke stort bättre vitsord än att vara formella talanger, då däremot sådana författare som Strindberg och Geijerstam framställas såsom snillrika. Jag vill som sagdt icke på något sätt, att den ena riktningen skall gynnas framför den andra, utau jag fordrar blott opartiskhet. Nu skulle det för mig vara lätt att visa exempel på huru i detta fall framställningen är partisk, men för att taga blott ett enda, hvilket torde slå herrarne med förvåning, vill jag nämna, att då intet egentligt erkännande gifvits åt Snoilskys »Svenska bilder», så gifves däremot ett ampelt erkännande åt Strindbergs dramatiska behandling af våra stora svenska minnen. Herrarne minnas Strindbergs sätt att i sina dramer behandla våra största minnen. Jämföres detta med Snoilskys »Svenska bilder», föreställer jag mig, att det icke är någon, som icke skall anse dessa senare vara vida för mer än de förra. En litterär fackförening för ömsesidigt lofprisande kan ju i hvardagslag få framträda huru som helst; men skall den svenska litteraturen presenteras inför utlandet, bör detta ske i en dräkt, som kan erkännas af det svenska folket.

Jag har anført detta i förhoppning, att vederbörande statsråd må läsa de antydda bladen och vidtaga åtgärd, för att de må blifva omskrifna, så att framställningen blir opartisk.

Efter härmed slutad öfverläggning biföll kammaren utskottets i förevarande utlåtande gjorda hemställan.

Vid förnyad föredragning af statsutskottets den 29 sistlidne april och nästlidne dag bordlagda utlåtanden:

n:o 65, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående efterskänkande af kronans rätt till danaarf efter arbetaren Per Nilsson från Ströms socken af Jämtlands län,

n:o 66, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition i fråga om användande under år 1904 af behållning å ett på extra stat för år 1902 anvisadt anslag till åtgärder för att befrämja tillgodogörandet af den i landets torfmossar befintliga bränsletillgång m. m.,

n:o 67, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition, angående disposition af hufvudgården till förra skvadronschefsbostället Vången n:o 1 i Jämtlands län för anordnande af en uppfödninganstalt för afvelshingstar,

n:o 68, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition, angående inrättande af en ny skogsskola i Norrland,

n:o 69, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning till Södermanlands läns landsting af ett jordområde om 41,3 ar från kronohemmanen Gredby n:is 1 och 2 i nämnda län,

n:o 70, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående öfverlåtande till landtförsvaret af vissa delar af indragua militiebostället Broby n:o 1 i Södermanlands län,

Anslag till en
statistisk hand-
bok öfver
Sverige.
(Forta.)

n:o 71, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående öfverlåtelse till landtförsvaret af f. d. kronofogdebostället Lilla Köpinge n:o 12, ett mantal, i Malmöhus län m. m., och

n:o 72, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående ägobyte med Karlskrona stad,

biföll kammaren hvad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

*Ang. en
inkomstskatt
för år 1904.*

Föredrogs å nyo bevillningsutskottets den 29 sistlidne april och den 1 innevarande maj bordlagda betänkande n:o 49, angående en inkomstskatt för år 1904.

På hemställan af herr talmannen beslöts, att föreliggande betänkande skulle till afgörande företagas punktvis, äfvensom att punkterna 1 och 2 skulle i ett sammanhang föredragas.

Punkterna 1 och 2.

Herr statsrådet Meyer: Det må väl alldeles obestriddigt anses vara en riktig skatteprincip, att den tyngsta skattebördan lägges på de starkaste ryggarna. Denna princip har också blifvit af Riksdagen vid åtskilliga tillfällen uttryckligen erkänd, och Riksdagen har i ett par skrifvelser till Kungl. Maj:t framhållit, att principen borde af Kungl. Maj:t följas. Då det nu ålåg mig att söka utfinna de nya skattekällor, som erfordrades till betäckande af de stora utgifter, som hade blifvit en följd särskildt af genomförandet utaf det nya härordningsförslaget, var det därför också min skyldighet att i första hand tillse, huruvida detta behof skulle kunna tillgodoses företrädesvis på sådant sätt, att man sluppe att anlita nya konsumtionsskatter. Men det fann jag genast — och det visste jag för öfrigt redan förut — att på den direkta beskattningens väg kunde man icke komma så synnerligen långt, ty den direkta beskattningen har sina gifna gränser, utöfver hvilka man visserligen kan tränga den, men då endast till skada för landet och utan att man vinner det åsyftade målet. Det var således nödvändigt att äfven denna gång tillgripa nya konsumtionsskatter, men så långt görligt var, ålåg det mig att försöka att äfven på annan väg skaffa inkomster. Det var då, som jag i första hand tillgrip den utväg, som föreligger i nu föredragna förslag, nämligen att utsträcka inkomstskatten till de mindre fastighetsägarna, och vidare den utvägen att återinföra växelstämpeln. Det var endast dessa båda nya skatter, som icke skulle drabba den stora allmänheten, utan företrädesvis sådana, som hade bättre förmåga att bära dem.

Nu har man sagt, att dessa mindre fastighetsägare skulle icke hafva denna förmåga; men när man säger det, så jämför man dem icke med de personer, med hvilka de böra jämföras, utan med andra, som äro ännu mera lyckligt lottade, än hvad de äro. Naturligtvis inser och erkänner äfven jag, att dessa små fastighetsägare visserligen icke lefva i något öfverflöd och att de icke hafva så godt om penningar, att de icke känna en skatt, som man lägger på dem; men om man jämför dessa, hvilka dock innehafva egendom, med den stora massan,

som drabbas af konsumtionsskatter, måste man väl ändå erkänna, att hos de förra finnes den större skatteförmågan och att de icke böra undandragas skyldigheten att i sin mån bidraga till de ökade utgifterna. Man jämför den beräknade inkomsten af fastighet med den verkliga inkomsten af kapital, och det är detta fel, som gör, att man kommer till det resultat, till hvilket utskottet kommer, då det säger, att man genom att lika beskatta den beräknade inkomsten af fastighet och den af kapital skulle låta skattskyldigheten inträda tidigare för fastighetsägarne än för kapitalisterna. Om Riksdagen icke hade beslutat att införa inkomstkatten, utan i stället hade låtit det stanna vid det gamla, så skulle Riksdagen naturligtvis hafva varit tvungen att nu tillgripa samma utväg, som den så många gånger förut har anlitat, nämligen tilläggsbevillningen; och om Riksdagen det gjort, så hade ju följden blifvit den, att icke allenast de mindre fastighetsägarne, om hvilka det nu är tal, utan öfver hufvud taget alla fastighetsägare — således äfven de, som enligt det kungl. förslaget skulle gå fria — hade blifvit träffade af tilläggsbevillningen. Och tilläggsbevillning träffar fastigheten hårdare, än hvad inkomstkatten gör, ty vid tilläggsbevillningens utgörande får man som bekant icke göra något afdrag för skuldräntor, på sätt tillåtits i fråga om inkomstkatten.

Jag anser, att Riksdagen, då den förklarade, att den större skatteförmågan borde företrädesvis tagas i anspråk, utfärdade en förbindelse gent emot den stora massan, som icke har någon annan inkomstkälla än sina händerns arbete, och att, om Riksdagen nu skulle afslå det kungl. förslaget och bifalla vare sig utskottets förslag eller något af reservanternas förslag, Riksdagen icke skulle infria denna förbindelse, och jag hemställer till denna kammare, om det skulle kunna anses vara rättvist och klokt, att Riksdagen gjorde sig skyldig till något sådant.

Det är ju visserligen sant, att en beskattning af beräknad inkomst ofta blir orättvis och att så är fallet i fråga om den större jordbruksfastigheten, då denna ju icke gifver en afkastning, som motsvarar 6 procent af taxeringsvärdet. Om man kunde komma därhän — och det är det mål, till hvilket vi sträfva — att man kunde få en ren inkomstkatt äfven på jordbruksfastighet liksom också på annan fastighet, så skulle dessa oegentligheter blifva afhjälpta. Men jag hemställer till herrarne, huruvida I ansen det vara möjligt att i närvarande stund införa en ren inkomstkatt på de mindre fastigheterna. För de större fastigheterna är det nog möjligt, men i fråga om små fastigheter torde det svårligen låta sig göra. Den inkomstkatten skulle nog stanna på papperet; i verkligheten skulle man helt visst icke få se den.

Nu erkänner jag villigt, att beskattningen, sådan den för närvarande anordnats, innebär en orättvisa mot de större jordägarne, därför att de få betala för en högre inkomst, än de verkligen hafva. Detta är en af de oegentligheter, som böra afhjälpas och som så småningom också måste afhjälpas. Men om man skulle låta det för denna gång stanna vid den reform, som reservanterna föreslagit, eller endast befria de större godsägarne, hvilka ju i allt hafva en stor inkomst i behåll, äfven sedan de betalat den för höga inkomstkatten, så tror jag, att ett sådant förfaringssätt skulle väcka ett missnöje, om hvilket

Ang. en
inkomstkatt
för år 1904.
(Forts.)

Ang. en
inkomstskatt
för år 1904.
(Forts.)

ingen kunde säga annat, än att det vore fullt berättigadt. Jag tror, att man får vänta af de större godsägarna, att de ännu ett eller annat år skola tåligt finna sig i att vara hårdare beskattade, än hvad som rätteligen borde vara fallet. Men däremot tror jag icke, att man kan begära af den stora allmänheten, att den skall finna sig uti att på den lägges genom konsumtionsskatter den ena nya bördan efter den andra, under det att man låter den egendom, som representeras af de mindre fastigheterna, gå fri.

Jag tillåter mig hemställa, huruvida icke denna kammare skulle finna det vara med rättvisa och billighet öfverensstämmande att bifalla Kungl. Maj:ts förslag.

Herr Cavalli: Den omständigheten, att chefen för finansdepartementet först tagit till orda, har gjort, att jag kommer att yttra mig å utskottets vägnar i annan ordning, än jag tänkt; och det förrycker något min ställning till frågan, enär det måhända icke kan anses lämpligt att i två skilda anföranden taga upp, hvad jag har att yttra i olika hänseenden.

Då jag sålunda nu å utskottets vägnar svarar chefen för finansdepartementet, har jag först att framställa icke en fråga eller en interpellation, utan ett uttryck af den undran, som gjort sig inom utskottet gällande med afseende å det sätt, hvarpå detta förslag blifvit beredt och handlagdt. Regeringen har, under åberopande af en Riksdagens skrifvelse, till hvars innehåll jag längre fram skall komma, lagt fram ett förslag till inkomstskatt å ägare af mindre fastigheter, utan att detta förslag, så vidt de bevillningsutskottet tillhandakomna handlingarna utmärka, undergått den behandling, som i 10 § regeringsformen omförmäles. Där stadgas det: »Innan ärendena hos Konungen i statsrådet föredragas, skola de, genom nödiga upplysningars inhämtande från vederbörande ämbetsverk, af den föredragande beredas». Öfver detta förslag till ändringar i inkomstskatteförordningen har — jag upprepar ännu en gång: så vidt de bevillningsutskottet tillhandakomna handlingar utmärka — ingen vederbörande blifvit hörd, hvarken kammarrätten eller andra. Frågar man sig, hvad anledningen därtill kan vara, så har jag ju begripligtvis därpå intet svar att lämna. Det är ett faktum, att ärendets behandling skiljer sig från hvad i vanliga fall sker och, såvidt jag förstår grundlagen, tydligen *skall* ske.

Går jag då öfver till innebörden i det anförande, med hvilket chefen för finansdepartementet här försvarade den kungliga propositionen, så torde ingen af kammarens ledamöter hafva undgått att få den uppfattning, att finansministern beklagade, det konsumtionsskatter i så vidsträckt och omfattande grad hittills anlåtats; men han fann härtill en anledning däri, att man på den direkta beskattningens väg icke kunde komma synnerligt mycket längre för fyllande af de betydande statsbehofven. Ja, det sistnämnda är nog riktigt; och jag går ännu längre: vi ha i det afseendet kommit så långt, att man näppeligen *kan* gå längre, åtminstone med bibehållande af de grunder, på hvilka den direkta beskattningen nu hvilar. Det förefaller dessutom, som om den passus, hvilken än vidare underströks och upprepades,

huru hårdt den indirekta skatten drabbar i jämförelse med den direkta, borde hafva modifierats.

Den Riksdagens skrivelse, å hvilken chefen för finansdepartementet syftade, innehåller en hemställan af Riksdagen, huruvida icke vissa anmärkta ojämheter i beskattningen borde undanröjas; och preciseras detta af Riksdagen så, att vid beskattningen skillnad borde göras mellan å ena sidan inkomst af arbete samt å andra sidan inkomst af fast egendom och kapital, hvilken skillnad kunde vinnas därigenom, att skatteplikten bestämdes att inträda tidigare för fonderad än för ofonderad inkomst. Nåväl, huru är i den kungliga propositionen denna fråga löst? Jo, så, att där föreslås en inkomstskatt å ägare af vissa mindre fastigheter, utan att det ifrågasatts någon sådan skatt på annan fonderad inkomst. Är detta rättvist, är detta riktigt? Ja, det är detta, frågan gäller, och jag torde måhända få med några små siffer-exempel belysa densamma. Om den kungliga propositionen bifalles, skulle en person, som lägger ned 20,000 kronor i en jordbruksfastighet, betala 12 kronor i inkomstskatt; men om han i stället lånar ut dessa 20,000 kronor och lyckas få så hög ränta, som för jordbruksfastigheten beräknas, eller 6 procent, så skulle han betala blott 4 kronor i inkomstskatt. För 15,000 kronor, nedlagda i jordbruksfastighet, skulle betalas en inkomstskatt af 9 kronor, men ett utlånadt kapital å 15,000 kronor mot 6 procent går fritt från inkomstskatt. Å 10,000 kronor, placerade i jordbruksfastighet, belöper en inkomstskatt af 6 kronor; samma belopp, utlånadt mot 6 procent, skulle gå fritt från inkomstskatt. Är detta rättvisa? Det är svårt att inse, att så kan vara, och svårt att inse, att skatteförmågan skulle blifva så mycket större, om ett kapital placeras i jordbruksfastighet, än om det utlånas. Detta strider i hvarje fall mot den uppfattning, som i allmänhet gjort och gör sig gällande.

Det återstår i allt fall, om man bygger på den i den kungl. propositionen föreslagna grunden, att visa, att inkomsten i det ena fallet verkligen är större än i det andra; och därför hafva, såvidt jag kan finna, hvarken i finansministerns anförande till statsrådsprotokollet eller i hans yttrande här anförts några fullgiltiga skäl.

Det är vidare sagdt, att man icke kan ifrågasätta annat, än att den mindre fastighetsägaren, om hvilken nu är fråga, har förmåga att bära den föreslagna skatten, men att den »obetydliga» inkomsten af fastighet dock borde gå fri. Ja, den obetydliga inkomsten af under 300 kronor går fri, men däröfver inträder skatteplikt. Detta är dock ett lågt existensminimum; och det kan ifrågasättas, om det ej är för lågt — det har utskottet gjort. Men utskottets kardinalskäl har i allt fall varit det, att Riksdagens önskan var, att all fonderad inkomst skulle beskattas, icke endast en utbruten del därpå.

Det har sagts, att, om tilläggsbevillning bibehållits, denna skulle drabba fastigheterna hårdare än inkomstskatten. Ja, det är naturligtvis riktigt beträffande de lägre beloppen, men i fråga om de högre gäller alldeles motsatt förhållande.

Då jag sålunda icke kan biträda den kungliga propositionen om ändring af nu gällande inkomstskatteförordning, har jag emellertid vid denna förordning en erinran, som funnit sitt uttryck i den af mig vid betänkandet fogade, tämligen utförliga reservationen. När jag

Ang. en
inkomstskatt
för år 1904.
(Forts.)

Ang. en
inkomstskatt
för år 1904.
(Forts.)

nu går att hos herr talmannen anhålla om proposition å bifall till bevillningsutskottets förslag med den ändring, att 2, 4, 5, 6, 7, 8, 12, 20 och 21 §§ måtte erhålla den lydelse, som i min reservation föreslagits, gör jag det utan någon som helst förhoppning, att detta yrkande skall vinna Riksdagens bifall. Anledningen till att jag i allt fall ökat det ringa arbete, jag här kan ha, med att utarbета en fullständigt motiverad reservation har varit den, att jag önskat, att för den eller dem, som kunna framdeles intressera sig för frågans lösning, ett förslag skulle finnas utarbetadt, hvilket, om man vill bygga på grunden af själfdeklaration för jordbrukare, kan användas i hufvudsak, om än med en eller annan ändring.

Det är tydligt, mina herrar — ingen tvekan lär kunna råda därom — att vid en inkomstskatt och en *progressiv* inkomstskatt är hvad som skall beskattas inkomsten, den *verkliga* inkomsten. För att den skattskyldige skall kunna böra bördan af en progressiv skatt, fordras, att den beskattade inkomsten finnes i hans hand — icke är blott uppkonstruerad. Jag erinrar mig icke något land i Europa, där progressiv inkomstskatt finnes införd, där icke den *verkliga* inkomsten är lagd till grund för skatteplikten — äfven i fråga om inkomst af fast egendom. I det hänseendet kan jag återöpa, att då för några år sedan inkomstskatt infördes i Österrike, försökte man för fastighet grunda densamma å beräknad inkomst, men detta försök strandade, och skatten gäller äfven där den verkliga inkomsten.

Såsom ett skäl mot att lägga den verkliga inkomsten af jordbruksfastighet till grund för den progressiva inkomstskatten har anförts svårigheten att utröna den verkliga inkomstens belopp. Ingen må tro, att jag vill förneka, det svårigheter därvidlag finnas; men all inkomstskatt är förenad med svårigheter — det ligger i den sakens natur. Det uttalades för några dagar sedan från statsrådsbänken, att en skatt, som då föreslogs, var obehaglig. Jag biträdde icke den uppfattningen, men jag skall villigt medge, att *inkomstskatten* är obehaglig. Den innebär nämligen ett fiskaliserande och ett utfrågande af alla den skattskyldiges förhållanden, som aldrig kan betecknas annat än som obehagligt. För att i möjligaste mån minska dessa obehag för jordbrukarne, stannar man i fråga om själfdeklaration af jordbrukare vid en tämligen högt tilltagen inkomstsiffra för att icke besvära dem, som ej kunna lämna erforderliga uppgifter, d. v. s. de små jordägarne. Men hvarför vill man ha själfdeklaration för de större och medelstora jordbrukarne? Jo, naturligtvis för att undanröja den skriande orättvisa, som ligger i att få betala progressiv skatt å en beräknad inkomst. Jag har här en uppgift för några stora gods i det län, jag representerar — detaljerade uppgifter, lämnade af ägarne till dessa gods, å deras *verkliga* inkomst, sådan denna enligt deras uppfattning skulle te sig vid en själfdeklaration. Gifvet är ju, att i dessa uppgifter ett eller annat misstag kan hafva insmugit sig, men i stort sedt äro de nog riktiga. De visa, mina herrar, häpnadsväckande siffror. Den inkomstskatt, som betalas af dessa godsägare, uppgår för en af dem till 1,402 kronor mera, än han vid själfdeklaration skulle betala, för en annan till 1,682 kronor öfver det rätta beloppet, för en tredje till 2,597 kronor, för en fjärde till 2,828 kronor, för en femte till 3,044

kronor, för en sjätte till 3,841 kronor och för en sjunde till 5,707 kronor *utöfver* hvad de för sin *verkliga* inkomst borde betala. Jag upprepar, att ett eller annat misstag ju kan hafva begåtts, men i stort sedt äro dessa siffror rätta. Dessa exempel visa, att för de stora jordbruksfastigheterna kan det nuvarande systemet härutinnan icke bestå. Vi hafva nyss fått höra det tröstens ord från statsrådsbänken, att man hoppades, att dessa stora jordägare skulle ännu något år uthärda denna hårdare beskattning. Ja, jag känner alla dessa godsägare, å hvilka mina exempel syfta, och många andra; och jag är öfvertygad, att den förväntning, som af chefen för finansdepartementet sålunda ställes på dem, icke skall svikas. Men det är icke detta, som är frågan, utan frågan är: *hvarför* skola dessa beskattas hårdare än andra? Och jag tvekar icke ett ögonblick att säga, att denna beskattning är en orättvisa.

Ang. en
inkomstskatt
för år 1904.
(Forts.)

Till hvad jag nu anfört skulle jag hafva anledning att lägga ytterligare ett och annat. Jag vill dock i diskussionens nuvarande läge stanna vid hvad jag sagt. Och då jag nu upprepar den anhållan, jag nyss framställt, om proposition på ett yrkande om bifall till min reservation, vet jag, som sagdt, att jag icke har någon utsikt till framgång. Men jag vet med mig, att jag byggt mitt förslag på en grund, som måste anses rättvis; jag har ansett, att nu gällande bestämmelser, som tillkommit på grund af Riksdagens år 1901 fattade principbeslut, icke äro riktiga och icke heller lyckliga. Och om också vi icke nu få en ändring däri, hoppas jag, att det snart skall vara en annan beskärdt att från bevillningsutskottets sida lyckligare föra denna sak fram, än jag har hopp att göra det i dag.

Herr Billing: Det är första gången under min riksdagstid, jag har begärt ordet i en fråga, som behandlats af bevillningsutskottet, och det blir också helt visst den sista.

Herrarne skola af hvad jag säger lätt förstå, hvarför jag ansett mig böra säga några ord. Den siste talaren har tillräckligt framlagt det principiellt oriktiga i det sätt, hvarpå inkomstskatten skall erläggas för fastighet, och finansministern uttalade upprepade gånger, att det sättet är orättvist. Jag skall icke tillägga något till detta. Jag tror icke, att det finnes någon, som ens vill försöka bestrida, att de två talarne hafva rätt.

Herr finansministern sade, att de stora godsägarna få finna sig i detta åtminstone till en tid, men det jag nu vill fästa herrarnes uppmärksamhet på, det är, att det finnes en annan klass af svenska medborgare, som alldeles icke hafva den bärkraft, som dessa stora godsägare till att finna sig i denna obilliga och orättvisa beskattning. Det är hela den skara af tjänstemän, som hafva sin aflöning kanske helt och hållet, men alltid till stor del af jordbruksfastighet — jag tänker på ecklesiastikstaten. Dess medlemmar hafva icke summa förmåga att bära denna skatt, som de stora godsägarna hafva, men de få bära den. Och det är mer än en omständighet, som gör denna beskattning för dem ännu orättvisare och ännu tyngre. Det förstår hvar och en, att det är en stor skillnad i skatteförmåga, om jag är ägare till en jordbruksfastighet eller jag blott är innehafvare af den. Det sista gäller

Ang. en
inkomstskatt
för år 1904.
(Forts.)

ju om det svenska prästerskapet. Vidare: den fördel, som andra fastighetsägare hafva att kunna inteckna sina skulder i fastigheten och få för dessa göra afdrag vid beräkningen af sina inkomster, den förmånen är prästerskapet förmenad. Nu få de betala inkomstskatt, som om deras boställen eller afföningsjord lämnade dem 6 procent i årlig afkastning, men hvar och en vet, att det är så långt ifrån, att de detta göra, att man väl snarare kan säga, att de lämna hälften af denna inkomst. Och i allmänhet har man icke försummat att taxera sådana ecklesiastika boställen eller jordar högt.

Så mycket obilligare och hårdare träffas dessa tjänstemän af de af mig nu anförda förhållanden, som de i många fall icke ens hafva rätt att försöka af sina fastigheter draga så stor inkomst, som dragas kan. De äro ofta i lag förbjudna att själfva bruka dem. Och skola fastigheterna utarrenderas, äga de i många fall icke rätt att göra det själfva, utan lägenheterna skola utarrenderas af vissa myndigheter. Och om jag skall säga, hvar orättvisan framträder mest skriande, så bör jag nämna sådana prästgårdar och afföningsjordar, hvilkas egentliga värde ligger i skogen. Taxeringsvärdena på dessa prästboställen äro upptagna också med tanke på hvad skogen är värd såsom tillhörande boställena, men prästerna få icke inkomst af dessa skogar annat än till en bräddel. Således, alla de lindringar, som de stora godsägarna hafva, dem saknar här prästerskapet. Men alla oegentligheter träffa dem icke blott på samma sätt och i samma mån som de stora godsägarna, utan på många andra särskildt egendomliga sätt.

Då nu därtill kommer, att prästerna i allmänhet äro i ekonomiskt hänseende ganska illa ställda, så må herrarne medgifva, att där finnas mycket starka skäl för att åtminstone för sådana innehafvare af fastighet, som jag nu nämnt, bereda förändring i fråga om inkomstberäkning.

När nu skälet för hela denna af herrarne erkänt principiellt oriktiga och orättvisa beskattningsform är den påstadda svårigheten eller omöjligheten för små landtbrukare att lämna själfdeklaration, men det för dessa tjänstemän alldeles icke är någon sådan svårighet i de flesta fall, utan de kunna, såsom t. ex. jag kan, på öret angifva hvad inkomster de hafva af dessa afföningsjordar, synes det, som om det icke vore någon oöfvervinnelig svårighet, men helt visst af rättvisa påkalladt, att ordna saken så, att åtminstone sådana tjänsteinnehafvare, som hafva jordbruksfastighet på lön anslagen och som kunna själfva på öret beräkna hvad deras inkomster utgöra, icke skulle behöfva åläggas att skatta för inkomster, som i många fall äro dubbelt så höga som deras verkliga inkomster. De, som kunna själfdeklarera, böra få göra detta.

Jag anhåller att få yrka bifall till herr Cavallis reservation.

Herr Törneblad: Jag skall icke upptaga tiden med att behandla de stora frågor, som just nu varit före. Jag har fäst mig vid en mindre fråga, som nu föreligger, dock mera med afseende på hvad som kan göras för framtiden än hvad som kan göras i dag. Det är frågan om formuläret. Det är utan allt tvifvel, att detta formulär varit behäftadt med åtskilliga olägenheter och oklarheter, och det kan man icke undra på. Den värsta är nu borttagen genom

att hvad som stått om taxeringsmyndigheterna är uteslutet ur formuläret, och den förändringen är i själfva verket en stor förbättring. Däremot kvarstår något ännu, som icke kan rättas, men som torde vara skäl att något fästa uppmärksamheten på. Det är konflikten mellan det löpande året och det näst förut gångna året.

Ang. en
inkomstskatt
för år 1904.
(Förts.)

Det står i det förra formuläret, som nu föreslås att ändras: — — åtnjuter inkomst af följande tjänst — — uppbär pension från — —. Det är klart, att en deklarationsskyldig skulle känna sig något osäker, när han såg detta formulär och tänkte på hvad i öfrigt i saken var stadgadt. Såvidt jag har kunnat spörja här i staden, hafva både i det och andra afseenden många svårigheter uppstått, och bevillningsberedningarnas ordförande hafva haft mycket besvär med att infordra upplysningar och skaffa rättelse. Det är gifvet, att det inträffar alltid. Men denna konflikt, som jag nu talar om, finnes redan i den gamla bevillningsförordningen genom bestämmelsen, att lön och pension taxeras för det löpande året, under det att sportler, tjänstgöringspenningar och sådant taxeras för året förut med ledning af inkomna uppgifter. Likaså skola ämbetsverk och vederbörande myndigheter afgifva uppgifter å löner och pensioner för det löpande året äfvensom å sportler och tjänstgöringspenningar för året förut, emedan ovissa inkomster naturligtvis skola beräknas efteråt. Jag talar nu icke om den svårighet, som ligger däri, att ordet *arfvode* är ett oklart ord. Man skulle kunna tro, att detta alltid är en oviss inkomst, men så är det icke, ty Riksdagen har själf i en nyligen fastställd stat uttryckligen skilt arfvode från tjänstgöringspenningar och sagt, att arfvode behålles under semester. Det finnes också vid kommunala tjänster, särskildt i Stockholm, arfvoden, som äro lika med lön. Detta nämner jag i förbigående för att fästa uppmärksamheten på att arfvode är ett oklart ord, som bör litet närmare definieras för framtiden. Men hvad som särskildt bör frambållas är, att så länge det stadgandet kvarstår, att man skall taxera lön och pension för det löpande året, men ovissa inkomster för året förut, blir den skattskyldige därigenom i viss mån, jag vill icke säga tvungen, men föranledd att äfven vilja uppgifva lön och pension för det löpande året på samma sätt som den myndighet, under hvilken han lyder. Det förefaller mig, som om det för framtiden vore bättre, om man finge bort denna dubbelhet och hela beskattningen ordnad så, att den utginge för nästföregående år. Jag inser nog, att det har svårigheter med sig, men åtminstone bör man tänka på, huruvida icke en ändring i det afseendet kan vara skäl att vidtaga. När det nu står i formuläret: *åtnjuter inkomst*, så är det ju klart, att detta enligt vanligt språkbruk tolkas i *præsens* och för det löpande året, men meningen har otvifvelaktigt varit, att det skulle uppgifvas för föregående år äfven hvad lön och pension angår. Orsaken härtill har jag förgäfvets sökt efter i de föregående förhandlingarna. Man torde hafva ingått i någon tanke på summan af inkomsterna för föregående år, hvilket grundlagt vissa rättigheter och vissa skyldigheter och kanske något annat också.

Jag har endast velat frambålla denna konflikt mellan det löpande och det näst föregående året, för att man i framtiden må tänka därpå, och har icke något yrkande att göra.

Ang. en
inkomstskatt
för år 1904.
(Forts.)

Friherre Trolle: Herr greve och talman! Bevillningsutskottets ärade ordförande har redan tillräckligt tydligt redogjort för reservationen, men jag skall ändå be om tillåtelse att med några ord få motivera, hvarför jag slutit mig till densamma.

När den progressiva inkomstskatteförordningen år 1902 beslöts, förutskickade man, såsom nämnt är många gånger, att denna inkomstskatt skulle utgå ur den verkliga inkomsten och icke af något annat. Hvad man då hade att göra var naturligtvis att så godt som möjligt söka få uttrönt den verkliga inkomsten, och man enades om att detta skulle kunna ske bäst och endast på själfdeklarationens väg. Man ansåg, att enda sättet vore det, att de skattskyldige skulle, genom att på heder och tro för taxeringsmyndigheterna uppgifva sina inkomster, underlätta detta utrönande af den verkliga inkomsten. Då framstår denna själfdeklaration för de skattskyldige icke blott såsom en plikt, utan jämväl såsom en rättighet. Från denna rättighet utslötos dock en kategori svenska medborgare, som likväl äro skattskyldige, nämligen fastighetsägarna. De, som hårdast drabbades af den nya inkomstskatten, voro naturligtvis de stora egendomarna, alldenstund de i allmänhet icke gifva den till 6 procent af taxeringsvärdet beräknade inkomsten. Och orättmätigheten af denna börda för dem ökades ju genom att den å inkomsten beräknade skatten skulle utgå progressivt. Men, säger man, detta träffar endast de större egendomarna, ty hvad de mindre egendomarna beträffar, gifva de i allmänhet 6 procent. Ja, det är visserligen sant, men hvarför skall den omständigheten, att dessa mindre egendomar verkligen gifva 6 procent, vara ett hinder för att från de större egendomarna aflyftes en skattebörda, hvars orättmätighet jag redan tillåtit mig påpeka.

För öfrigt synes det mig, att när öfriga skattskyldiga hafva den omtalade rättigheten och plikten att själfdeklarera, hvarför skola vi jordbrukare och andra fastighetsägare då icke hafva samma rätt som de att deklarerera våra inkomster, utan vara skyldiga att progressivt skatta för inkomster, som vi icke hafva.

Vidare synes det mig passa bra illa in i systemet, att en viss kategori skattskyldige skall betala en skatt efter inkomstskatteförordningen, som beräknas i procent efter bevillningstaxeringsvärdet. Det passar bra litet i detta system, det måste man erkänna. Ja, oss jordbrukare drabbar denna progressiva inkomstskatt särskildt hårdt under dåliga år, enär inkomstskatten ej genom själfdeklaration får regleras.

Nu säger man, att det visserligen kan vara möjligt för de större jordbrukarne att själfdeklarera, emedan de föra böcker, men för de mindre jordbrukarne är det omöjligt, ty de föra icke böcker och kunna således icke deklarerera. Men, mina herrar, deklaraionsplikten är ju redan utsträckt till en ganska stor kategori inkomsttagare, som lika litet äro skyldiga att föra böcker, som jordbrukarne äro det. Och för det andra föreslås i reservationen, att deklaraionsplikten skall inträda först vid en inkomst, öfverstigande 2,000 kronor, hvilket enligt min mening betydligt underlättar denna svårighet. Men för min del skulle jag anse det för en stor lycka äfven för de mindre jordbrukarne, om de blefve tvungna att lära sig föra böcker, så att de veta hvad de hafva. Man behöfver icke göra mera än att resa i Danmark för att

se, att det icke är omöjligt för de mindre jordbrukarne att lära sig bokföringskonsten.

Nu säger man också: ja, men troligtvis kommer statens inkomst af skatten att på detta sätt minskas. Det tror jag för min del icke, emedan jag är öfvertygad, att äfven om den i några få fall komme att minskas på jordbruksfastighet, komme detta att ekvivaleras genom ökade inkomster af annan fastighet och i en stor del af Sverige äfven af jordbruksfastighet. Men äfven om statens inkomster skulle därigenom minskas, så bör den omständigheten icke verka hindrande för en ändring af den nuvarande inkomstskatteförordningen, som jag för min del anser vara betingad redan af billigheten och rättvisan.

Ja, mina herrar, jag skall icke vidare besvara kammaren. Friherre von Schwerins motion med den ändring, som i herr Cavallis reservation blifvit gjord, har jag gifvit min tillslutning, och därför ber jag, herr grefve och talman, att få yrka bifall till bevillningsutskottets förslag med den ändring i §§ 2, 4, 5, 6, 7, 8, 12, 20 och 21, som gjorts uti den af herr Cavalli afgifna, vid betänkandet fogade reservationen.

Friherre von Schwerin: Efter de föregående anförandena skulle jag kunna afstå från att yttra mig, men då jag begärt ordet, skall jag tillåta mig säga några ord.

Då jag i fjol icke hade äran tillhöra Riksdagen, kunde jag endast få kunskap om dessa förhållanden genom att läsa den s. k. inkomstskatteförordningen. Då jag fick i min hand denna förordning om inkomstskatt, utfärdad den 21 juni i fjol, kan jag icke neka till, att jag fann rubriken besynnerlig. Det står ju uttryckligen, att det skall vara en inkomstskatt, men en stor del af denna skatt är icke en inkomstskatt, utan helt enkelt en fastighetsskatt. Detta förhållande har förut tillräckligt utvecklats, men jag tycker för min del, att det hade varit bra mycket enklare, om man under detta provisorium antagit en tilläggsbevillning med den enkla ändring, att man hade rätt att afdraga ränta på skuld, ty huru skall någon kunna förklara, att denna s. k. inkomstskatt skall utgå efter förut genom taxering fastställda grunder. Om man tager dessa två kategorier af fastigheter: jordbruksfastighet och annan fastighet, hvartill kommer stadsfastighet — ty jag ber herrarne observera, att denna motion icke, såsom jag vet, att många fått för sig, gäller endast jordbruksfastighet — kommer man till den stora oegentligheten, att jordbruksfastighet skall betala mer än annan fastighet. Om det varit tvärtom, skulle det möjligen kunnat försvaras, men jag tycker, att det varit billigt och rättvist att gå en medelväg och säga, att de åtminstone skola betala lika, då man dessutom vet, att det för jordbruksfastigheter tyvärr ofta i vårt land kan blifva ett eller annat missväxtår eller åtminstone dåligt år, men det blir mera sällan missväxt på hyror och dylikt.

Emellertid hafva vi denna förordning, och alla riksdagsmän jag talade med i fjor sade, att det endast var ett provisorium, och det hafva vi hört herr statsrådet och chefen för finansdepartementet i dag erkänna alldeles öppet, och han har sagt, att han för sin del var öfvertygad, att det skulle blifva ändringar, ehuru det möjligen kunde dröja en del år, och att vi borde låta oss nöja. Det är visserligen

Ang. en
inkomstskatt
för år 1904.
(Forts.)

Ang. en
inkomstskatt
för år 1904.
(Forts.)

mycket bra, men om man antager en lag och redan från början säger, att den endast är provisorisk, så bör man så fort som möjligt söka att få de jämkningar och ändringar, som tyckas allmänt erkännas vara berättigade.

Det har i dag af flera talare påpekats det orättvisa däri, att man skall betala skatt för inkomst, som man icke har, och detta progressivt. Detta är sant. Men, mina herrar, det har icke tillräckligt skarpt betonats, huru det ställer sig för den store fastighetsägaren, som är betungad med stora skulder. Han får visserligen draga från räntan på skulden, men ju större skulderna äro, desto mindre är den verkliga inkomsten, och då, mina herrar, kan mycket lätt under dåliga år inträffa, att godsägaren kan komma att betala hela sin verkliga inkomst i skatt. Det är klart, att vi gå en framtid till mötes, då allt större och större del af budgeten måste tagas ut på direkt väg. Det kan blifva sådana förhållanden, att de indirekta skatteköllorna delvis sina, och då får man taga till fastigheterna och andra skatteobjekt. Det här är bara begynnelsen, då man ifrågasätter att i inkomstskatt taga ut en procent. Det finnes redan ett stort parti — och det kommer nog att ökas — som anser, att man bör taga ut en större del på direkt väg, och då, mina herrar, gäller det att välja en grundplan, såsom man säger på franska, en »assiette», hvarpå en rättvis beskattning kan byggas. Ty det lider intet tvifvel, att om landet kommer i nöd, så att man måste taga ut 5 % eller 10 % af den verkliga inkomsten, så måste det ske, och det kommer att ske, om icke på annat sätt, så med tvång. Men det skall vara af den verkliga inkomsten. Men en lag sådan som denna med dess påpekade oegentligheter om skatt på 5 % blir ruinerande för en hel del. I England under boerkriget har skatten gått öfver 5 %.

Har man en sådan inkomstskatt, som är välgrundad, då är jordbruksfastigheten ett mycket lämpligt skatteobjekt att taga till, men därvid fordras att gå rättvist till väga.

Här har icke talats så mycket om stadsfastigheter och huru förhållandet är med dem. Man kan tänka sig, att ett stort nytt byggnadskomplex, som kostat mycket penningar, skall taxeras. Det är angeläget att få det rätt taxerad, men det är ingalunda säkert, att det afkastar 5 %, ty det kan komma att stå outhyrdt en tid, och då är det hårdt för ägaren att få betala för inkomster, som han icke har. Men man kan äfven tänka sig ett motsatt förhållande. Jag ber att få citera ett enkelt exempel, som stått i tidningen Aftonbladet, som välvilligt upplåtit sina spalter för spörsmål rörande själfdeklarationen. Där har en person framställt följande fråga: jag har en fastighet, taxerad till 200,000 kronor; den inbringar mig 14,000 kronor i ränta — huru skall jag deklarerera? Aftonbladet svarade med rätta: naturligtvis skall ni deklarerera för 10,000 kronor. Men är det rätt, när man har mer än 5 % i inkomst? Jag tror i likhet med friherre Trolle, att det kan vara många sådana där förhållanden i städerna, och min fullkomliga öfvertygelse är den, att hade min motion gått igenom, hade visst icke staten förlorat på det. Jag tror tvärtom, att svenska staten fått in ett eller annat hundratusental kronor mera. Det blefve

kanske en minskning för fastigheterna på landet, men denna minskning skulle motsvaras af ökningen för andra fastigheter.

Såsom herrarne veta, skola bevillningsberedningarna, hvar och en inom sitt område, föreslå de belopp, hvartill de anse, att fastigheterna böra taxeras, och vid jämförelse mellan olika distrikt kunna ofantliga skiljaktigheter förefinnas med afseende å taxeringen. Inom hvarvt län finnes en nämnd för utjämning af dylika skiljaktigheter, men mellan de olika länen finnes ingen. Det har många gånger varit ifrågasatt att inrätta en öfvertaxeringsnämnd för jämförelse, till undvikande af ojämn taxering. Här är det icke taxeringen, som är felaktig, utan den omständigheten, att skattesatsen är 6 %. Och hvarför skall den sättas så högt, då man på säkra statspapper får nöja sig med 3½ %? Hvarför skulle icke 4 % kunna anses såsom en lämplig inkomst på de stora godskomplexen? Den tid kommer nog, då folk sätter in sina kapital i jordbruksfastighet. Jag kan icke neka till, att jag finner det obilligt, att jordbruksfastigheter, hvilka kunna variera rätt mycket i värde, skola vara hårdare beskattade än stadsfastigheter.

Jag skall icke längre upptaga kammarens tid, då motionen redan förut blifvit så väl försvrad. Jag skall därför inskränka mig till att yrka bifall till herr Cavallis reservation.

Herr Wester: Gärna instämmer jag med föregående talare däri, att hvarje beskattning bör så anordnas, att den träffar i möjligaste mån jämlikt och rättvist. Talaren framböll äfven, att inkomsten af fastighet är beräknad, och icke den verkliga, samt att denna orättvisa, som i synnerhet drabbar de större godsägarna, måste afhjälpas genom själfdeklarationen. Men hvad gäller då denna själfdeklaration? Man skulle nästan kunna säga i detta fall, att den gäller de större egendomsägarna, ty den gäller endast inkomstskatten för jordbruksfastighet, en provisorisk lag, antagen på ett år. Däremot låter man den orättvisa, som förefinnes i hela den öfriga direkta beskattningen, kvarstå oförändrad. Denna själfdeklaration gar, såsom sagdt, förbi hela beskattningen i öfrigt och afser endast inkomstskatten, men huru liten del är icke denna i jämförelse med beskattningen i dess helhet? Då vi veta, att de direkta skatterna till kommunerna uppgå till 50 à 60 millioner om året, under det ifrågavarande inkomstskatt beräknas gifva 11 millioner, skulle ju här föreslagen själfdeklaration i det hela undanröja de olägenheter, som vidlåda endast en sjättedel af den direkta beskattningen, under det de öfriga skulle kvarstå oförändrade. Jag vet väl, att man kommer att bemöta mig därmed, att denna sjättedel är anlagd progressivt, och att därför orättvisorna på detta område drabba hårdare. Häruti har man delvis rätt, men såsom sagdt, är det endast mycket stora gårdar, som drabbas af den progressiva beskattningen. Ja, skulle nu en själfdeklaration införas, gällande äfven den kommunala beskattningen, skulle kommunerna blifva ytterst beroende af de olika förhållandena olika år. Ett mycket dåligt år, såsom förra året, skulle kommunerna knappast få någon inkomst, och hela beskattningen måste därför, under sådana förhållanden, i sin helhet omställas. Vill man slå in på modern beskattning, i likhet med hvad man delvis gjort i Tyskland, måste man såsom utgangs-

Ang. en
inkomstskatt
för år 1904.
(Forts.)

Ang. en
inkomstskatt
för år 1904.
(Förta.)

punkt taga, att kommunerna få indirekta skatter, det vill säga brännvinsförsäljningsmedel, objektskatter och dylikt, samt låta hela den direkta skatten tilläggas staten. Detta är det enda möjliga. Då blefve själfdeklarationen fullkomligt berättigad samt rättvis öfver hela linien, men såsom den här är föreslagen, blefve den endast ett palliativ, till hjälp för endast några få, under det den låter större delen af orättvisan kvarstå oberörd. Men, säger man, det är en orättvisa, och huru kan man tillåta något sådant, att en person får skatta för högre inkomst, än han verkligen har? Ja, det är sant och det är att beklaga, men det kan undvikas genom att taxeringsvärdet ändras, men hvad hände här för en månad sedan? Jo, man ålade personer att skatta för inkomst, som de icke hade. Det gällde då redierier och enkla bolag och de personer, som hade del däruti, men ej fingo utdelning. Bolaget kunde hafva en nettoinkomst af t. ex. 10,000 kronor, men oaktadt delägarne icke erhöilo någon utdelning, skulle de ändå skatta för en inkomst, som de icke fått och kanske aldrig få. Därvidlag framträder ju orättvisan mycket skarpt.

Nu har man ju exempel från innevarande år å de olägenheter, som deklARATIONEN åstadkommit för dem, som varit skyldiga att fullgöra densamma. Men hvilken småsak är icke detta enot de olägenheter, som blefve en följd af att införa själfdeklaration för jordbruksfastighet. Först där möta dessa svåra och grannliga frågor, då man på heder och samvete skall uppgifva och bedöma värdet af de förmåner man själf åtnjuter m. m., och tror jag sålunda, att man bör betänka sig mer än en gång, innan man besluter sig för en sådan åtgärd. Nu säger ordföranden för bevillningsutskottet i sin reservation, att det icke endast är en pliktfråga, utan att det äfven gäller en rättighet. Jag skulle gentemot honom vilja utesluta pliktfrågan och säga: det kan möjligen vara en rättighet, men låt oss icke göra det till en skyldighet.

Då jag nu kommer till hvad biskop Billing nyss påpekade, att de tjänstemän, hvilkas inkomst utgår af fastighet, borde vara berättigade att deklarerera, vill jag erkänna, att om en sådan anordning kunde vidtagas, vore det en mycket stor sak och en gärd af rättvisa. Skulle därför något sådant förslag framkomma, så att man kunde bereda, i synnerhet prästmän, rättighet att deklarerera den inkomst de hafva från sina boställen, vill jag gärna vara med därom, men jag kan icke ingå på att göra det till en pliktfråga.

Jag får därför, herr grefve och talman, yrka bifall till utskottets förslag.

Friherre Klingspor: Det är nog en egendomlig situation, i hvilken jag befinner mig, då jag i dag skall försvara utskottets förslag, som går ut på att den förra året antagna inkomstskatteförordningen må orubbad gälla, under det att förra gången, då den beslöts, jag var den bestämdaste motståndare mot densamma. Det är därför jag på förhand vill säga, att jag naturligtvis gör detta i afsikt att få en fullständig revision af denna förordning till stånd, för att dess många brister måtte afhjälpas, och då jag icke vill, att vi nu skola försöka råda bot för en och annan af dessa, så är det i afsikt, att vi må samla hela vår kraft till en annan gång för att då genomföra en verklig

förändring, som tager bort åtminstone en mängd af de orättvisor, som nu vidlåda ifrågavarande förordning.

Ang. en
inkomstskatt
för år 1904.
(Forts.)

Efter denna ingress vill jag till besvarande upptaga ett och annat af de yttranden, som blifvit fälda. Jag ber då att få börja med herr Törneblad, som talade om olägenheterna af att beskattningen skall gälla det löpande året. Jag skall då endast bedja få säga herr Törneblad, att dessa olägenheter uppvägas af förmåner i andra hänseenden. Jag vill endast påpeka, att om t. ex. en löntagare går in på pensionsstat, innan pröfningsnämnden sammanträd, kan han genom att deklARATION sker för det löpande året få det afdrag, hvartill han i anledning af förändrade förhållanden kan vara berättigad. Om vidare t. ex. en skollärare dör under året, behöfver icke sterbhuset drabbas af utskylder, som det eljest skulle hafva haft att utgöra. I det hela är det således en fördel att beskattningen afser det löpande året, ehuru vanligen, då inga andra grunder finnas att gå efter, man måste *beräkna* inkomsterna efter föregående år. Det är således icke alldeles gifvet, att det är skäl att ändra denna sak.

Vidare framkastades af friherre v. Schwerin, att jordbruksfastigheter i allmänhet variera betydligt i afseende å afkastning. Naturligtvis har han rätt häruti, men å andra sidan varierar afkastningen icke så mycket som taxeringsvärdena. I mellersta Sverige finnas egendomar, för hvilka, såsom jag vet, taxeringsvärdena variera från 10 kronor till 100 kronor för totala arealen, och denna variation betyder mycket mer än skillnaden mellan 4, 5 eller 6 procents afkastning. Äfven här böra således frågorna ställas mot hvarandra, hvarvid man torde finna, att en förändring har litet längre räckvidd, än man förut antagit. Skillnaden i taxeringsvärden af fast egendom öfverstiger långt den af friherre v. Schwerin nämnda andra ojämnheten.

Vidare har man också sagt, att ägare af en mindre fastighet i allmänhet gör sig mycket större inkomst af sin egendom än andra, men därom vill jag säga, att det är ej heller obetingadt sanning. Om man t. ex. antager, att en änka köper ett hemman för 5,000 kronor och icke sköter det själf, tror någon, att hon har större inkomst däraf proportionsvis än ägaren af en större egendom, hvilken ej heller sköter densamma själf? Afkastningen kommer i detta fall troligen att blifva mycket ringa, men sköter däremot ägaren af ett dylikt hemman själf detsamma, gifver det en ganska stor inkomst. Det är således icke hemmanets storlek utan den omständigheten, att ägaren själf tillika med sin familj gör sin insats i gårdens brukning, som är afgörande i fråga om afkastningen af ett mindre jordbruk. Om jag köper en mindre gård, blir kanske min inkomst ej mer än 2 % af köpesumman, under det att en bonde af densamma kan få ut ända till 15 %, således en ofantlig olikhet i den vägen. Samtidigt utgår min inkomstskatt för samma gård efter 24 % beräknad inkomst, under det bonden betalar efter 6 % eller kanske i de flesta fall ingen procent.

Om vi nu gå till den kungl. propositionen, så föreslås här en utsträckning af skattskyldigheten för mindre fastighetsägare, och finansministern säger, att Riksdagen icke skulle infria sina förbindelser, om den icke accepterade detta förslag. Jag vill här framställa en liten bild. Då förslaget till inkomstskatt första gången framlades till Riks-

Ang. en
inkomstskatt
för år 1904.
(Forts.)

dagens godkännande, skedde detta på sådant sätt, att man begagnade sig af 94 % af fastighetsägarna för att slå de öfriga 6 %. Nu har finansministern trott sig kunna taga dessa 6 % af nämnda kategori för att klämma de 94 %. Det förra var mycket lätt, men detta torde icke blifva lika lätt. I afseende å att alla böra deltaga, står jag på samma ståndpunkt som finansministern, men jag säger, att i fråga om inkomstskatten det vore mindre underligt, om småbrukarne icke fattade, att de skulle deltaga i denna skatt, som skall läggas på den stora förmögenheten. Jag tror de hafva rätt, som anse, att man i detta hänseende bör skilja mellan den ena och andra kategorien. Jag anser, att ett organiskt samband bör finnas mellan den beskattning, som åligger det mindre jordbruket, genom någon sorts tilläggsbevilning och inkomstskatten så, att dessa följas åt.

Därför föreslog jag förra året, att vi icke skulle öfvergifva tilläggsbevilningen utan låta den utgå med halfva beloppet, hvarigenom man kunde nöja sig med en lägre beräkning för den progressiva inkomstskatten, t. ex. 4 %, så att hela summan gått upp till 7 %. Detta sätt till lösning af frågan föreslog jag, emedan man en gång var van vid tilläggsbevilningen, och det hade känts såsom en lättnad, då denna utginge med allenast halfva beloppet. Emellertid, då man nu här en gång släppt efter, är kanske icke denna utväg så lätt att genomföra. Det var en okloket från regeringens sida att vid utbytet af tilläggsbevilningen emot inkomstskatt aflyfta den förra från vissa kategorier af skattdragande, hvilka städse förut varit i skatteväg solidariska och hvilka ej kräfde någon befrielse. Denna anmärkning rör emellertid icke den nuvarande finansministern, som dock får försöka krasa kastanjerna ur den eld, som andra gjort.

För att nu öfvergå till själfva hufvudfrågan, har jag att svara för utskottet på de anmärkningar, som af herr Cavalli och andra gjorts i afseende å beräkningen af inkomst för fast egendom. Mycket kraftigt betonades såväl af herr Cavalli som af friherre Trolle, att föremålet för inkomstskatten borde vara den *verkliga* inkomsten, icke den som möjligen kan *konstrueras* fram. Ja, först vill jag fråga: är det verkligen den behållna inkomsten, som beskattas, då jag t. ex. icke får göra afdrag för utskylder, som utgå för en progressivt beräknad inkomst? Jag tror således man icke får allt för skarpt hålla på denna fordran. Ty ser man, huru det verkligen tillgår vid beräkningen af den behållning, man skattar för, så finnas oändligt många utgifter af dem, man har för sin ekonomi, som strängt taget tillhöra ens ställning, och hvilka man absolut icke kan draga sig ifrån. Härtill komma äfven dessa utskylder, och det är således i många fall icke den verkliga behållningen man skattar för utan en mer eller mindre frankonstruerad. Att ställa sig på teoriernas botten tjänar således icke mycket till; den enda säkra grunden är här enligt min uppfattning den praktiska verklighetens. Nu säger man: hvarför skola de stora godsägarna beskattas tyngre än andra? Då jag tillhör denna kategori — jag får skatta med omkring 2,000 kronor mer, än om jag hade rätt att deklarerera, och herr Cavalli nämnde, att i Skåne i vissa fall såsom inkomstskatt erlägges från 1,800 till 3,800 kronor mer, än om rätt till själfdeklaration tillkomme ägarne af ifrågavarande fastigheter — tillåter

jag mig fråga: tro herrarne, att denna själfdeklaration är en mycket enkel sak, blott därför att bokföring förekommer vid en egendom? Jag tror, att de flesta föra sina räkenskaper mer eller mindre, så som det passar dem själfva, och äfven om dessa räkenskaper skulle tagas fram vid deklarationen och underställas taxeringsmyndigheterna, för att af dem närmare undersökas, tror jag, att herrarne skola finna det vara ett betydligt steg från att föra bok till att komma fram med en själfdeklaration, grundad därpå. För det första vill jag säga, att enligt min uppfattning är det otänkbart, att de taxeringsmyndigheter, som nu finnas, kunna behandla saken. Hela taxeringsförhandlingen får ställas på annat sätt, såsom jag också har yrkat borde ske. Ty såsom det nu är, blefve det aldeles omöjligt att kontrollera inkommande uppgifter, och resultatet blefve säkert delvis ännu större orättvisor, ännu fler trakasserier och ännu fler anledningar till anmärkning. Jag säger ytterligare, att inkomstbeskattningens utsträckning till den omfattning, Kungl. Maj:ts proposition angifver för jordbruksfastighet, i praktiken blefve omöjlig. Det kan svårigen ifrågasättas, att nuvarande bevillningsberedningar och öfriga beskattningsnämnder skulle handhafva detta. Det är för närvarande omöjligt äfven af denna anledning.

Ang. en
inkomstskatt
för år 1904.
(Forts.)

Då fråga är om att uppgifva verkliga inkomsten af jordbruksfastighet, uppställa sig många frågor till besvarande. En person sköter sin egendom så, att han bevarar kapitalvärdet så mycket möjligt är; eller han till och med förstärker egendomen, så att denna får allt högre värde. En annan söker taga ut största möjliga årsinkomst genom att suga ut en egendom mer eller mindre; han underhåller icke husen och låter allt mer eller mindre förfalla. Vid sådant förhållande skulle samma egendom i en persons hand, som suger ut densamma, kunna gifva mer än dubbla inkomsten mot i förra fallet. Skola nu taxeringsmyndigheterna begripa sig därpå? Det är nog icke troligt. Hvad de äro vana vid från gammalt gå de säkerligen icke från. Än vidare: den ene innehafvaren af en fastighet håller flere hästar än en annan, har större besättning i stall och ladugård, gödslar och brukar sin jord med mera kraft, underhåller sina inventarier bättre, använder mer folk än som strängt behöfves. Allt detta inverkar på årsinkomsten, och huru skola sådana omständigheter behandlas i deklarationen. Jag är säker att denna *utomordentligt värdefulla* rättighet, hvilken så väl herr Cavalli som friherre Trolle talade om, skulle vid utöfvandet komma att förorsaka så mycket obehag, trassel och förgelse, att vi väl må bedja Gud bevara oss från att komma i åtnjutande af denna stora förmån. Vidare kommer deklaration och taxering för egendom, å hvilken finnes skog. Den ene låter skogen stå, tager icke någon inkomst däraf, men låter därigenom kapitalvärdet växa, en annan gör större afverkning och en tredje försäljer rubb och stubb, så att egendomen, såsom fallet är i vissa delar af vårt land, sedermera knappt kan försörja sig själf. Huru blir det då? Jag tror således, att rätt till denna själfdeklaration för jordbrukarne absolut icke bör vara något önskningsmål.

Då jag säger detta, vill jag på samma gång framhålla, att jag mer än väl erkänner, att nuvarande beräkning af 6 % å taxeringsvärdet af jord-

Ang. en
inkomstskatt
för år 1904.
(Forts.)

bruksfastighet är för hög. I olika delar af landet är inkomsten af dylik fastighet i allmänhet varierande mellan 2 och 3 %; den kan uppgå till 4 och på somliga ställen öfverstiga 4 %. Någon gång t. ex. i Skåne kan det vara bättre, men en så hög siffra som 5 % kan bestämdt icke visas uppe i landet. Denna variation är beroende af tillfälligheter; kommer regn, kan skörden slå väl till, men torra år äro vanligen dåliga, och därtill komma svårigheter med bärgrningen, frost m. m., ehuru i södra liksom i västra delarne af Sverige man reder sig äfven i sådant fall bättre. Jag har således den uppfattningen, att man begår en felaktighet och en orättvisa, då man beräknar afkastning af jordbruket till 6 % af taxeringsvärdet. Förr räknade man 3 % såsom den rätta inkomsten, och jag tror icke, att klagomål framkommit, om afkastningen tagits till 4 %. Utom dess kan storleken af denna uppskattning inverka på krediten. Äfven om jag sköter min gård väl men är beroende af kredit, kan det anses som en mycket oviss fördel att få deklarerat.

Det har framhållits, att en person, som äger fastighet i stad, taxerad till 200,000 kronor, däraf kan hafva inkomst uppgående till 14,000 kronor. Ja, detta är ju sannolikt, men så kommer ett år, då reparation måste göras, och inkomsten förminskas kanske till 5,000, och för denna kostnad får icke afdrag göras. Detta jämnar således ut sig, och man måste ju beräkna en viss medelinkomst af hus i stad, i allmänhet 6 à 7 %, för att affären skall gå ihop. Fastighet i stad är äfven underkastad en försämring, för hvilken jordbruksfastighet icke är utsatt; grundvärdet ligger här i jorden och bör finnas kvar oförminskadt.

Hvad beträffar herr Billings anmärkning angående orättvisan af inkomstskattens beräkning för de till prästerskapets aflöning anslagna boställena, hvilka i allmänhet utarrenderas på 20 år, instämmer jag i hans yttrande härom, men detta är dock en obetydlig detalj af det hela; det är blott en af de många detaljer, hvari orättvisan af nuvarande lag angående inkomstskatt framträder. Finnes skog på bostället, har innehafvaren icke större nytta däraf. För sådana löntagare borde icke beräknas annat än precis den inkomst dessa faktiskt tillgodonjuta. Häruti har herr Billing rätt, och jag hoppas, att detta liksom flera andra anmärkta förhållanden kommer att ändras.

När jag nu genomgått hvad här framhållits, får jag påminna om att, icke nog med dessa felaktigheter, skarpa anmärkningar förra året hafva framställts mot aktiebolagens beskattning. I detta afseende är tillställdt på ett för dylika affärer rent af demoraliserande sätt; de tvingas till onaturligt stora utdelningar, till förstörande af sitt aktiekapital och uppmuntras till att på detta sätt ställa sina affärer på osund botten. Förra gången denna fråga förevar, uppträdde jag här emot och ber att fortfarande här få inlägga en kraftig gensaga.

Af allt hvad jag nämnt torde framgå, då ju ifrågavarande förordning såsom vi veta, är provisorisk, att riktigaste sättet här skulle vara att icke låta densamma fortfarande gälla orubbad. Finansministern har nu icke kunnat framlägga till detta år ett genomgripande förslag, men om kammaren godkänner utskottets, ligger däri en fordran, att regeringen måtte verkställa en grundlig omarbetning af inkomstför-

ordningen och till ett kommande år framlägga förslag i sådan form, att vi finna alla dessa mycket berättigade anmärkningar beaktade. Därmed vore ganska mycket vunnet, och hvarken det arbete, herr Cavalli eller andra personer nedlagt härå, vore förgäfvets.

Ang. en
inkomstskatt
för år 1904.¹
(Forts.)

Jag anhåller om bifall till utskottets förslag.

Herr Lindgren: Af de anföranden, som i dag hållits, framgår, att inkomstskatteförordningen, sådan den föreligger, och om hvilken man nu har ett års erfarenhet, lider af mycket betydande brister, som utmyнна dels i rena orättvisor och dels i åtskilliga oklarheter. Det är från alla håll erkänt, att lagen i dess nuvarande gestalt är provisorisk. Jag har all anledning att förena mig med den siste ärade talaren i hans uttalade önskan, att detta provisorium icke må utdragas längre än alldeles nödvändigt. Man saknar redan i dag icke erfarenhet om, huru inkomstskatteförordningen tager sig ut i verkligheten. I nu framlagda förslag har utskottet väl åstadkommit vissa rättelser, men jag tror, att beträffande detaljbestämmelserna ännu flera ändringar måste göras, för att undgå ovisshet och obehag vid deklaration och taxering. I § 7, under bokstafen d) finnes stadgadt, bland annat, att »dag-aflöning eller traktamente för förrättning å annat ställe än tjänstemans eller i förrättningen deltagande persons vanliga boningsort» skall fritagas från beskattning. Men jag förmodar många af herrarne i år gjort den erfarenhet, att ifrågavarande aflöning icke fritagits från beskattning. Man skall svara, att förfarandet har stöd i bevillningsförordningen, hvilken tolkas så, att traktamente å annan ort än man bor i alla fall skall beskattas. Jag kan icke inse, hvarför i lagen införas undantagsbestämmelser, som det icke är meningen att tillämpa. Och för öfrigt kan jag icke finna det rättvist, att detta stadgande icke tillämpas, ty förrättningar på annan plats än hemorten medföra alltid kostnader. En annan anmärkning har jag att göra beträffande § 25. Där förekommer, att bolag o. s. v. skola lämna »uppgift å namn på och hemvist för delägare, som uppburit eller ägt uppbara utdelningen, samt å utdelningens belopp». Det är ju fullkomligt riktigt, att det lämnas uppgift å dem, som uppburit utdelning, men här står »eller ägt uppbara utdelningen». Detta senare leder lätt därtill att en person, som ej haft någon inkomst från bolaget, får påminnelser från taxeringsmyndigheten, som säger: »enligt lämnad uppgift har ni de och de aktierna, angående hvilka ni underlätit deklarerat». Denne svarar, att han sålt dem, men köparen har emellertid icke anmält sig såsom aktiernas innehafvare och har tills vidare underlätit lyfta utdelningen. Då för öfrigt kronoskatten, som hittills varit relativt ganska obetydlig, enligt nu gällande lag kommer att blifva rätt kännbar, menar jag, i likhet med samtliga föregående talare, att det är högst nödvändigt att man söker införa mera af rättvisa i bestämmelserna angående grunderna och sättet för inkomstskattens påläggande.

Hvad nu beskattning af jordbruksfastighet beträffar, kunde man väl tro, att ett korrektiv för de sex procenten skulle ligga däruti, att man hos vederbörande taxeringsmyndighet skulle kunna få sin fastighet åsatt ett taxeringsvärde, som motsvarade dess verkliga afkastning, styrkt genom framläggande af fleråriga räkenskaper. Erfarenheten visar emeller-

Ang. en
inkomstskatt
för år 1904.
(Forts.)

tid, att taxerings- och pröfningsnämnder icke ens inlåta sig på en ingående undersökning af en dylik begärans rättmätighet, utan lämna den utan afseende. Under sådana förhållanden synes det mig ock vara ganska hårdt, att man icke får deklarerera sin inkomst, utan skall nödgas erlägga skatt för en beräknad inkomst, som ofta är betydligt högre än den verkliga. För min del hyser jag icke några farhågor med hänsyn till den ifrågasatta själfdeklarationen för jordbruksfastighet, den tillämpas med fördel i andra länder och då bör den kunna införas äfven hos oss. Att den komme att föra med sig vissa svårigheter, det är gifvet, sådana existera redan med nu gällande själfdeklaration, men när den fortgått en tid, reduceras nog svårigheterna af sig själfva. Om man icke genast vill ålägga hvarje ägare af fastighet med visst värde att deklarerera, så borde intet hinder förefinnas för den, som själf önskar att deklarerera, att få göra det.

Den välgrundade anmärkning herr Billing gjorde i afseende å vissa präster synes mig äfven kräfva en snar rättelse, ty hvar och en, som har någon bekantskap om dessa förhållanden, vet huru hårdt de lågt afönade prästbeställningarnas innehafvare drabbas af inkomstskatten, synnerligast i församlingar, där det icke finnes några andra löntagare.

Jag vill sålunda vördsamt uttala den mening, att det ligger en synnerlig vikt uppå att vår skattelagstiftning inom närmaste framtiden bringas till en rättvis och ändamålsenlig lösning. I fjol — då, i sammanhang med den nya härordningens antagande och anordnande, löftet om åtagande af inkomstskatt måste infrias — fick man taga det förslag, som förelåg, oaktadt man väl kände dess brister och vådan af vissa stadganden däri, eftersom man icke hade annan utväg. I år hafva vi fått praktisk erfarenhet om inkomstskattelagens principiella brister. Det är då både rimligt och naturligt, att vi uttala den önskan, att till nästa år hänsyn tages till denna erfarenhet. För min del är jag, som sagdt, icke ängslig för att själfdeklaration af jordbruksfastighet icke skulle kunna med fördel tillämpas äfven hos oss; hvarför jag nu anhåller att få yrka bifall till den af herr Cavalli framställda reservationen.

Grefve Wachtmeister, Hans: Inkomstskatten är helt visst en både nyttig och nödvändig beståndsdel i ett väl afvägdt skattesystem. Men en sådan skatt är en ganska ömtålig sak. Bland mängden af skatter, som sträcka sina verkningar i olika riktningar, gör den anspråk på att speciellt representera rättvisan i skattesystemet. En vackrare uppgift kan således ingen skatt hafva. Uppgiften fyller därigenom, att skatten i möjligaste mån afpassas efter skatteförmågan, och såsom måttstock för denna har man att taga inkomstens storlek och, i vissa fall, dess art. För att denna inkomstskatt skall fylla sin bestämmelse är sålunda ingenting af större vikt, än att man så fullständigt som möjligt söker utrona inkomstens storlek. Detta är naturligtvis nödvändigt vid hvarje slag af inkomstskatt, men framför allt vid den progressiva inkomstskatten, i ty att om man här upptager ett felaktigt inkomstbelopp, blir oriktigheten så att säga dubbel. Den skattskyldige kommer in i en klass, dit han icke hör, då ju skatteprocenten är beroende af inkomstens storlek.

I den mänskliga ofullkomligheten ligger att, hvilka åtgärder man än må vidtaga till utrönande af det rätta inkomstbeloppet, resultatet dock aldrig kunna blifva i alla afseenden fullt tillfredsställande. Men den fordran är man berättigad uppställa, att lagen icke skall själf bestämma regler för inkomstens utrönande, om hvilka man på förhand kan säga, att resultatet i många, ja kanske de flesta fall måste blifva missvisande. Är nu detta fallet med den nya inkomstskattelagen? Hvad sättet för utrönande af inkomst af fast egendom beträffar, måste härtill obetingadt svaras ja. Den saken är här förut i dag så fullständigt utvecklade, att jag icke nu behöfver närmare inlåta mig därpå; men det är väl tydligt att, då en person, exempelvis en jordägare, hvilken kan fullständigt styrka, att han af sin egendom icke haft någon inkomst alls eller möjligen förlust, ändock skall skatta för inkomst af kanske hundrausentals kronor, detta icke kan vara riktigt. Då herrarne höra en så sträng kritik af lagen i muunen på den, som, efter hvad herrarne behagade erinra sig, var föredragande af förslaget till den kungl. propositionen förra året, vänta sig herrarne kanske, att jag skall uttala ett pater peccavi. Men detta är ingalunda min afsikt. Vid skatteförslagets föredragning i fjol utvecklade jag till statsrådsprotokollet min ställning till denna sak. Det var, med hänsyn till den nyligen antagna härordningen, alldeles nödvändigt att i statsregleringen för 1903 upptaga ett betydligt belopp uti ny direkt skatt. Att uttaga detta belopp genom tilläggsbevillning i den gamla formen måste af alla erkännas leda till allt för stora orättvisor. Nu hade Riksdagen uttryckligen begärt, att inkomst af fast egendom skulle i en blifvande inkomstskattelag upptagas till viss procent af taxeringsvärdet. Man var väl icke blind för de ojämnheter ett sådant anordnande af inkomstbeskattningen för fast egendom skulle medföra, men dessa ojämnheter eller orättvisor ansågos dock vara vida mindre än de, som skulle följa utaf en tilläggsbevillning enligt det gamla systemet, och då man nu slog in på den vägen att sätta inkomst af fast egendom till viss procent af taxeringsvärdet, hade man enligt mitt förmenande icke någon annan väg att gå än att taga den procent, som bevillningsförordningen upptager; ett annat belopp blefve alltid mer eller mindre godtyckligt. Då det, såsom jag nämnde, ansågs nödigt att i 1903 års statsreglering upptaga ett betydligt belopp i inkomstskatt, borde man icke äfventyra skatteförslagets framgång genom att i saken inblanda den gamla tvistefrågan om möjligheten att taga ut inkomstskatt af fastighet, och den kungl. propositionen fick den form, vi veta.

I mitt anförande till statsrådsprotokollet vid nämnda tillfälle framhöll jag, att, om man skulle fritt kunna röra sig med den föreslagna progressiva inkomstskatten, det var nödigt att i lagen upptaga den fiktionen, att en viss procent af taxeringsvärdet för fast egendom utgjorde fastighetens inkomst, äfvensom att fullständigt och helt draga ut konsekvenserna af denna fiktion. Så har äfven skett i den nya lagen. Den på nyssnämnda sätt beräknade inkomsten af fast egendom behandlas där alldeles som inkomst af andra slag. Men däraf följer icke, att man härmed får slå sig till ro. Man måste oförligen arbeta på att få denna fiktion utbytt mot den rena verkligheten, den beräk-

Ang. en
inkomstskatt
för år 1904.
(Forts.)

Ang. en
inkomstskatt
för år 1904.
(Forts.)

nade och i många fall fingerade inkomsten utbytt mot den verkliga. Det går icke för sig i längden, allra minst på ett så reellt och praktiskt område som beskattningsväsendet, att leva på en fiktion. Huru svårt det är att uppehålla denna fiktion, har också visat sig i den kungl. propositionen i hvad den afser ett tidigare inträde af skatteplikten för fast egendom. Såvidt jag förstår, är i herr finansministerns bevisföring denna fiktion släppt. Hans bevisföring utgår från ett betraktelsesätt, enligt hvilket inkomstskatten för fastighet i väsentliga delar är en fastighetsbevilning eller fastighetsskatt. På detta sätt kan jag för min del icke vara med om att släppa fiktionen. Jag tror nämligen, att, så länge man upptager inkomst af fastighet till viss procent af fastighetens värde, denna fiktion måste bibehållas; eljest kommer man mer eller mindre tillbaka till den gamla tudelningen af bevilningen i fastighetsskatt och inkomstskatt med de allmänt erkända olägenheter, som häraf följa. Däremot önskar jag för min del upphäffa själfva roten till fiktionen genom upphäfvande af föreskriften, att inkomst af fastighet skall npptagas till vissa procent af taxeringsvärdet. Detta är nu hvad som föreslagits i herr Cavallis reservation. Det har anförts här emot, att det skulle möta så stora svårigheter att tillämpa inkomstskattens regler på inkomst af fastighet, en invändning som gång efter annan förut gjort sig gällande. Jag tror dock, att detta motstånd numera börjar gifva med sig. Så har man t. ex. sett såväl kommunalskattekommittén som kammarrätten tillstyrka en allmän och ren inkomstskatt, sålunda äfven för fast egendom, och det lärer väl ändå något väga. Hvad beträffar svårigheterna, bör erinras därom, att deklarationsskyldigheten skulle inträda först vid en inkomst af 2,000 kronor, motsvarande ett taxeringsvärde å jordbruksfastighet af 33,300 kronor. För min del skulle jag kanske önskat, att deklarationsplikten inträdde först något högre upp, men jag tror nog, att äfven detta kan gå för sig. Hvad beträffar de smärre fastigheterna, bör det icke möta några oöfvervinneliga svårigheter för taxeringsmyndigheterna, hvilka äro väl bekanta med förhållandena i orten, att äfven utan deklaration utrona den rätta inkomsten.

I vissa fall kunna ju svårigheter uppstå för den deklarationsskyldige, då mer eller mindre tvistiga kasus kunna inträffa, men då har man ju den utvägen, som, efter hvad jag tror, af andra skattskyldige i år rätt flitigt anlåtats, att på deklarationsblanketterna omförmåla förhållandet, hvarefter taxeringsmyndigheterna få pröfva och bedöma saken.

Friherre Klingspor har såsom ofta tillföre uttalat sin stora misstro till taxeringsmyndigheternas förmåga att riktigt uppskatta inkomsten, och särskildt antydde han nu, att det vore alldeles omöjligt att göra klart för dessa, att en jordbrukare kan hafva olika inkomster det ena året mot det andra; men om en taxering är oriktig, har man ju den utvägen att medelst företeende af sina räkenskaper eller på annat sätt öfverklaga densamma.

Man kan ju ändock icke låta detta sätt för fastighetsinkomens beräkning bestå för framtiden, utan man måste ovillkorligen förr eller senare gripa sig an med en förändring. Jag tror, att man föga vinner genom ett dröjsmål; finnas svårigheter nu, komma de äfven framgent

att existera, och därför vill det synas mig, som om det vore så godt att först som sist företaga en reform i detta afseende. Man har ett lämpligt tillfälle att nu göra ett försök med tillämpning af inkomstskatten på inkomst af fastighet, då man har att göra med en skatt, hvilken i visst afseende är ett provisorium, såsom förhållandet är med den progressiva inkomstskatten. Den tid kommer utan tvifvel, då man måste sammanslå bevillningen och inkomstskatten, och då lär det blifva svårare att verkställa detta, om jag så får säga, experiment, om det skall gälla hela fastighetsbeskattningen, än nu, då det endast gäller den ena af de båda direkta skatterna.

Ehuru jag har alldeles klart för mig, att förslaget icke nu har utsikt att vinna Riksdagens bifall, anhåller jag att få yrka bifall till utskottets förslag med den ändring, som innefattas i herr Cavallis reservation.

Friherre Åkerhielm: För min del tycker jag, att man uttalat sig väl strängt om det af Kungl. Majt framlagda förslaget. Detta bör enligt mitt förmenande icke uteslutande bedömas med hänsyn till nu gällande författning, utan äfven med hänsyn tagna till de förhållanden, hvilka voro rådaande förut och hvilka den nu införda förordningen om inkomstskatt afsåg att ersätta. Det är ju förhållandet, att de fastigheter, hvilka den kungl. propositionen afser att träffa med beskattning, på den tiden erlade tilläggsbevillning, från hvilken de genom inkomstskatteförordningen blefvo befriade. När det gällde att öfvergå till en ny beskattning för samhällets medlemmar i allmänhet, kunde det ju ifrågasättas, hvarför de små fastighetsägarna skulle undantagas från den beskattning, de förut varit underkastade. Då jag säger detta, är det emellertid icke för att yrka bifall till propositionen. Jag är för min del af den uppfattning, att då vi nu fått denna inkomstskatteförordning, sådan den är, gör man klokast uti att låta den gälla i dess nuvarande skick till dess man vunnit åtminstone någon erfarenhet om verkingarna af densamma. Och af samma skäl finner jag mig också sakna anledning förorda reservantens förslag, om jag än fullt erkänner rättvisan af den grund, på hvilken han byggt sitt förslag. Det kan ej gärna råda något tvifvel om, att icke en inkomstskatt i hvarje fall bör utgå efter en verklig och ej efter en kalkylerad inkomst. Men för öfrigt tror jag, att det kommer att möta ganska stora svårigheter, när man en gång skall öfvergå till den rena inkomstskatten för fast egendom. Det är alldeles riktigt, såsom den siste ärade talaren yttrade, att kammarrätten i sitt utlåtande öfver kommunal-skattkommitténs betänkande uttalat sig för en allmän och ren inkomstskatt, men kammarrätten har i samband härmed icke underlåtit fästa uppmärksamheten på de svårigheter, hvilka utan tvifvel komma att uppstå, då jordbruksidkarne skola uppgifva sina verkliga inkomster. Det är först och främst ganska säkert, att jordbrukarne beräkna sin inkomst efter mycket olika grunder, och kammarrätten har därför framhållit såsom angeläget, att uti formulären anvisades vissa grunder, efter hvilka en jordbrukare skulle vid deklarationspliktens fullgörande beräkna inkomsten. Därjämte har kammarrätten framhållit det önskvärda i att, om och när en sådan förändring af författningen genom-

*Ang. en
inkomstskatt
för år 1904.
(Forts.)*

Ang. en
inkomstskatt
för år 1904.
(Forts.)

föres, det måtte lämnas jordbrukaren öppet — om detta kan gå för sig, något som kammarrätten, utan egen sakkunskap i ämnet, ansett sig för det närvarande icke vara i tillfälle att bedöma — att, i stället för att angifva sin nettoinkomst, uppgifva vissa faktorer, såsom skörde-resultat m. m., af beskaffenhet att beskattningsmyndigheterna på grund däraf skulle kunna beräkna inkomsten, detta särskildt med afseende därpå, att man ju äfven bör taga hänsyn till de deklarerandes samvets-ömhet. Det kan ju ofta falla sig ganska svårt för jordbrukaren att säga: »Den eller den inkomsten har jag haft», och man bör därför gifva honom tillfälle att göra deklARATIONEN om möjligt i sådan form, att den, utan att det pålägges honom ett dylikt tvång, lämnar tillräckligt underlag för myndigheterna att på grund däraf verkställa taxeringen.

Nu har det erkänts, att införandet af själfdeklaration för jordbrukarne kommer att medföra svårigheter, men det har sagts, att den nya inkomstskatteförordningen i allt fall erbjuder så många svårigheter vid tillämpningen, att det icke betyder så mycket, om man ytterligare skulle öka dessa. För min del har jag en alldeles motsatt uppfattning. Om man erkänner, att författningen redan i sitt nuvarande skick medför svårigheter såväl för de deklARATIONSSKYLDIGE som för de taxerande myndigheterna, är väl detta en anledning att icke redan nu komma med nya bestämmelser, ägnade att ytterligare öka svårigheterna. Lämpligast torde vara att låta förhållandena vara såsom de äro och att afvakta någon erfarenhet, innan man öfvergår till tillämpningen af den princip, reservantens förslag innebär. Jag tror för öfrigt ock, ehuru jag vid granskning af reservantens förslag funnit det utarbetadt med den skicklighet, man vant sig att finna hos honom, att det ej kan vara lämpligt att på rak arm antaga ett sådant förslag. Det vore då bättre, om man önskar något i den riktningen, att skrifva till Kungl. Maj:t och begära ett förslag, byggdt på de uti reservationen angifna grunderna.

På grund af hvad jag nu anfört, anhåller jag att få yrka bifall till utskottets förslag.

Hans excellens herr statsministern Boström: För att åtminstone få fram ett yrkande om bifall till Kungl. Maj:ts proposition, skall jag anhålla att få göra ett sådant yrkande och medan jag har ordet tillåta mig att något beröra densamma.

För regeringen stod det fullkomligt klart, att den inkomstskattelag, som kom till stånd sistlidna år, icke var lyckligt affattad, lika litet som dess bestämmelser voro korrekta, och att den tarfvade ändring, och å ena sidan må det synas naturligt, att ju tidigare förändringarna komma, dess bättre. Men å andra sidan måste väl erkännas, att det är något betänkligt att komma med förändringar uti en författning, som ännu icke hunnit blifva tillämpad. Det kan ej annat än vara i sin ordning, att man afbidar, huru den kommer att tillämpas och huru inkommande klagomål blifva afgjorda, innan man griper sig an med en omarbetning af författningen, huru bekad med brister den än må vara, och därför har icke heller nu något förslag om bristernas afhjälpande framkommit från regeringen. På samma gång stod dock regeringen inför nödvändigheten att i följd af statens behof af större in-

komster äfven inom inkomstskattens område söka erhålla sådana. Ty det faller genast i ögonen, att af vårt lands samtliga jordbrukare endast $5\frac{1}{2}\%$ kunde enligt nu gällande lag träffas af inkomstskatten. Detta är ju i och för sig en ytterst låg siffra, och man skulle lätteligen i utlandet kunna draga för vår jordbrukskredit rätt betänkliga konsekvenser af ett sådant faktum. Det skulle nämligen kunna tyda på en så svag ställning hos vår jordbruksnäring, att den säkerhet, utlandet hos oss ägde för sina hypotekslån, skulle kunna tyckas vara väl mycket bragt till ett minimum. Nu är dess bättre icke så förhållandet, i det att ställningen i själfva verket ej är sådan, som den synes framgå af dessa siffror. När man så blef besluten att utsträcka inkomstskatten till flere fastighetsägare, blef nästa fråga, hvar gränsen skulle sättas. Den sattes då till 300 kronors inkomst, hvilket enligt gällande räntebereäkning motsvarar 5,000 kronors värde å jordbruksfastighet och 6,000 kronors värde å annan fastighet, naturligtvis med den bestämmelse, som gäller i fråga om all annan inkomstbeskattning, att skuld får afdragas. Skattskyldigheten skulle således inträffa vid en jordegendom först vid 5,000 kronors ograveradt värde, under det att skattskyldigheten för närvarande inträder först vid ett värde af 16,700 kronor.

Nu får väl litet hvar af herrarne, som äger kännedom om jordbruksförhållanden, erkänna, att en fastighetsägare med en ograverad egendom på 5,000 kronor icke är i någon dålig situation och att han har lättare än någon annan att betala en ringa skatt. Det har redan erinrats, att den tilläggsbevillning han blifvit befriad ifrån skulle hafva uppgått till mera, och jag vill härtill vidare lägga, att han blifvit befriad från grundskatt och indelningsverkets kostnad, besvär, hvilkas belopp herrarne alla känna, och hvilka mer än öfverstigit den inkomstskatt, som delvis på grund af deras upphörande blifvit behöflig. Nu har blifvit sagdt, att 300 kronor är en alltför låg siffra; denna nedläggning, sade bevillningsutskottets ordförande, angifver ett ytterligt lågt existensminimum. Det kan synas så, men faktiskt är, och det torde herrarne erkänna, att 300 kronors inkomst af ett 5,000 kronors hemman är alldeles för lågt beräknadt, ty ägaren af hemmanet har dock tillfälle att föda sig själf och sin familj på detta, och det löper icke af för 300 kronor; man är på landet alldeles ovan att tänka på, hvilken förmån det innebär att hafva bostad, vedbrand och andra förmåner, som följa med att hafva jord, men i en inkomstskattelag bör man vara berättigad att taga detta i betraktande. Jag tror därför för min del, att när man beräknar inkomsten till 300 kronor, så är den faktiska behållningen vida högre, och därigenom blir också den jämförelse bevillningsutskottets ordförande gjorde mellan den som använder sitt kapital till att inköpa en fastighet och den som använder det till utlåning, icke så synnerligen gynnsam för kapitalisten. Bevillningsutskottets ärade ordförande beräknade i sitt yttrande kapitalistens inkomst till 6 %; nu veta herrarne, att staten för sina lån, som ju lämna den bästa säkerhet, erlägger 3,6 å 4 %, och man torde icke kunna säga, att medelräntan i Sverige är 6 %, och får jag denna procent, ingår nog i räntan en icke obetydlig riskpremie, ty säkerheten är då sannolikt skäligen klen. Jag tror man får gå ned till 5 %, och tager jag denna siffra för kapitalisten och ökar fastighetsägarens in-

Ang. en
inkomstskatt
för år 1904.
(Forts.)

Ang. en
inkomstskatt
för år 1904.
(Forts.)

komst med de förmåner, som han ej skattar för, men för hvilka kapitalisten får skatta, tror jag skillnaden icke blir så stor. Men äfven om det blir någon skillnad, böra vi vara ense om att det gäller att se till, om denna skatt i och för sig är rättvis eller icke. Man får icke fästa sig vid, att man till äfventyrs finner det ena fallet eller det andra icke innehålla den fullaste rättvisa.

Det må vara sant, såsom af en talare nyss yttrades, att vi då öfvergifvit den fiktion, som ligger till grund för inkomstskattelagens fastighetsbeskattning, om vi på sätt som föreslagits ej beräkna denna inkomst efter samma norm, men vi komma dock därigenom i detta fall närmare verkligheten. Och det är väl en fördel, om fiktionen efterträdes af realiteten.

Jag tror, att propositionen har goda skäl för sig, och anhåller om bifall till densamma.

Herr Bergendahl: När friherre von Schwerins motion först företogs till behandling, kan jag icke neka till att jag tvekade, huruvida jag för min del skulle vilja godkänna den af honom föreslagna själfdeklarationen för fastighetsägare; men ju mer jag tänkte på saken, desto mer måste jag finna, att en sådan deklaration icke skulle möta sådana svårigheter, som framhållits från så många håll, och det var på grund häraf jag förenade mig med herr Cavalli om den reservation, som af honom afgifvits. Om man betänker, att i reservationen är föreslaget, att själfdeklaration icke skall inträda förr än vid en inkomst af 2,000 kronor, kommer man upp till ett fastighetsvärde af 30- å 40,000 kronor; och en fastighetsägare, som innehar en så stor fastighet, måtte väl kunna afgifva en någorlunda tillfredsställande uppgift. Jag säger en någorlunda tillfredsställande uppgift, ty det kan ju möjligen hända, att inkomstberäkningen kan grunda sig på delvis olika uppfattning, men om det sker på heder och samvete, kan man ju vara öfvertygad, att deklarationen skall afgifvas på det samvetsgrannaste sätt. De större jordbrukarne måste ju hafva sin bokföring och hafva denna att rätta sig efter. Den, som har fastighet på 30- å 40,000 kronors värde, har nog också bokföring, ehuru kanske icke af så omfattande beskaffenhet som de större jordbrukarnes. Då förfaller också den invändningen, att de mindre jordägarne skulle hysa betänkligheter mot en sådan deklaration på grund af att det möjligen skulle yppa sig stora svårigheter att afgifva en sådan. För fastighetsägarne i stad är det naturligtvis mycket lättare, då de hafva sina hyreskontrakt att gå efter. Med de åsikter jag hyser, tycker jag, att man icke skall undanskjuta denna frågas afgörande. Friherre Klingspor ogillade hela lagen och tyckte, att man därför icke borde göra någonting. Men finner man det oriktigt som det nu är, bör en ändring ske. Herr statsrådet och chefen för finansdepartementet framböll, att en sådan nog kan vara behöflig, mon att de större jordägarne få nöja sig med att vänta något på denna. För min del tycker jag, att då en orättvisa föreligger, skall man afhjälpa denna så fort som möjligt. Därför anser jag, att man bör beakta det förslag, som innehålles i herr Cavallis reservation. Man har haft den stora tillfredsställelsen att erfara, att den förre finansministern anslutit sig till denna reservation. Af friherre Åker-

hielm har framhållits det betänkliga uti att på rak arm antaga detta förslag sådant det framlagts, äfven med erkännande af den skicklighet reservanten nedlagt på dess affattande. Men då grefve Wachtmeister förklarar sig kunna ansluta sig till reservationen — såvidt jag fattade honom rätt — tycker jag, att kammaren skulle utan betänklighet kunna antaga densamma sådan här är formulerad.

Jag yrkar bifall till reservationen.

Herr Cavalli: Det anmärktes af hans excellens herr statsministern mot min jämförelse af fastighetsägarens och kapitalistens inkomster. att då jag gått ut från en räntefot af 6 %, så vore detta för högt beräknadt, och han fäste uppmärksamheten på att en sådan räntefot kunde man icke beräkna i Sverige, utan att denna skäligen kunde sättas till 4 %, såvida man icke medtog en riskpremie. Jag behöfver väl knappast påpeka, att jag valde denna höga räntefot för att ställa kapitalisten och fastighetsägaren lika; men jag skall med största nöje antaga en räntefot af 4 %, hvarigenom naturligtvis det af mig påpekade missförhållandet än bjärtare träder i dagen. Då är det ju så, att enligt det kungl. förslaget en person, som har sin förmögenhet placerad i en skuldfri egendom, taxerad till 5,000 kronor, skall fortfarande betala 3 kronor, men man skall komma upp på kapitalistskalan ända till 27,500 kronor, för att, efter en räntefot af 4 %, en räntetagare får betala lika mycket. Jag hade ej väntat hjälp för min bevisföring från statsministern, men jag är naturligtvis tacksam för understöd från *det* hället.

Herr Ros: Herr statsrådet och chefen för finansdepartementet slutade sitt anförande med en vädjan till kammaren, huruvida det skulle vara med rättvisa och billighet öfverensstämmande att afslå den kungl. propositionen. Äfven jag gjorde en sådan vördsam vädjan till förslagsställaren, då jag mottog och läste den kungl. propositionen. Men jag besvarade denna fråga så, att det icke vore med billighet och rättvisa öfverensstämmande att nedflytta skattegränsen för de mindre fastighetsägarna utan att för samma gång flytta den för de andra skatteobjekten, det vill säga för inkomst af kapital och arbete eller lön. Jag skulle möjligen kunna instämma med den näst föregående chefen för finansdepartementet i hans uti anförandet till statsrådsprotokollet, då Kungl. Maj:t beslöt ingå till förliden Riksdag med förslag om denna skatt, uttalade uppfattning, att inkomst af kapital och af fastighet üger större skattekraft än inkomst af arbete, men jag skulle vilja sätta skalan så, att jag sätter det mindre kapitalet i första hand, sedan möjligen de mindre fastighetsägarna och allra sist de mindre inkomstägarna. Man kan omöjligt vara med på att, såsom nu skett, säga, att skattekraften är så stor hos den mindre fastighetsägaren i jämförelse med den mindre kapitalisten, att t. ex. en ägare af en fastighet af 5,000 kronors taxeringsvärde skall drabbas af inkomstskatt, men ägaren af ett kapital på 19,000 kronor gå fri. Jag skulle kunna hänvisa till det exempel, som friherre Klingspor anförde om en änka, som skaffade sig en egendom och således icke kunde beräknas hafva så särdeles stor inkomst af denna. Lätom

Ang. en
inkomstskatt
för år 1904.
(Forts.)

Ang. en
inkomstskatt
för år 1904.
(Forts.)

oss antaga, att en annan änka har ett kapital på 19,000 kronor; hon går fri från inkomstskatt, men den som köpt en fastighet af 5,000 kr. taxeringsvärde drabbas af denna skatt. Af herr statsrådet och chefens för finansdepartementet anförande framgår, att det för honom och, såsom jag tror, äfven för många andra är ett axiom, att den mindre fastighetsägaren är ganska väl situerad i ekonomiskt afseende, något som äfven framskyntat i hans excellens herr statsministerns anförande. Denna uppfattning kan jag icke dela, och jag betonar det ytterligare, då det är fråga om att betydligt sänka den gräns, vid hvilken den mindre jordbrukaren skulle komma att drabbas af inkomstskatten. Det har äfven anförts af herr statsrådet, att konsumtionsbeskattning icke skulle drabba de mindre fastighetsägarna. Detta kunde vara sant, såvida det endast vore fråga om konsumtionsbeskattning genom tullar på jordbruksalster. Men jag tror, att i min hemort finnas jordbrukare, som innehafva fastigheter med 5,000 kronors taxeringsvärde, hvilka icke gå fria från konsumtionsbeskattning ens i fråga om jordbruksprodukter, så mycket mindre då det gäller beskattning genom de konsumtionsskatter, som redan vid denna riksdag beslutats, och sådana, som jag hoppas komma att beslutas, såsom exempelvis maltskatt. Under sådana förhållanden kan jag icke underlåta att betona min uppfattning om de mindre fastighetsägarnes mindre väl situerade ekonomiska ställning och skattekraft.

Jag begagnar tillfället att uttala mina sympatier för den af herr Cavalli afgifna reservationen, men jag instämmer fullkomligt i deras anföranden, som påvisat de stora praktiska svårigheter, som därmed äro förenade. Jag skall därför för denna gång icke yrka bifall till reservationen, utan inskränker mig till att yrka bifall till utskottets förslag i den föredragna punkten.

Herr Åkerman: Jag skall bedja att med några få ord få angifva skälen, hvarför jag kommer att yrka bifall till utskottets förslag. Detta beror ingalunda därpå, att jag icke finner att, så länge fastighetens inkomstskatt skall utgå efter taxeringsvärdet, det är behörigt att en sänkning af strecket därvidlag sker. Det är ej heller, emedan jag har något principiellt emot att öfvergå till en ren inkomstskatt för fastighet i likhet med hvad som föreslagits i herr Cavallis m. fl. reservation; utan skälet är, att jag icke anser det lämpligt att nu göra en sådan delvis förändring af inkomstskatten, som den föreslagna. Jag kan förstå regeringens skäl att ännu ett år i hufvudsak bibehålla den sistlidet är beslutade inkomstskatten, då man icke ännu har någon erfarenhet, huru den verkar; men jag anser också, att man då icke skall göra några små delvisa förändringar i densamma. Det bör vara en genomgående revidering af denna orimliga inkomstskatt, som på en gång skall framläggas, och därvid fäster jag mig särskildt vid att aktiebolagens ställning bör, såsom i mina ögon mycket orättvis, komma med och underkastas en behöflig revision. Det är på dessa skäl jag beder att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr statsrådet Meyer: Då man talar om att jämnställa det kapital, som är nedlagdt i en fastighet, med det som är placeradt på ränte-

bärande sätt, får man icke räkna så som herrarne gjort, ty då kommer man till ett oriktigt resultat. På ett kapital, så placeradt att det gifver en årlig afkastning af 300 kronor, kan ingen familj lefva. Men på en egendom, som är taxerad till 5,000 kronor och som enligt inkomstkattelagen beräknas gifva 300 kronor, föder man familj, naturligtvis med vederbörligt tillägg af arbete, och därmed bör väl vara bevisadt, att egendomen på 5,000 kronor gifver större afkastning än som motsvarar inkomsten, 300 kr., af det kontanta beloppet.

Man säger, att man skall icke göra partiella förändringar i lagen, utan göra om den i dess helhet, därför att det finnes många bristfälligheter i densamma. Detta erkändes redan förlidet år, då den framlades, af chefen för finansdepartementet; han förklarade nämligen då, att förordningen lede af vissa brister. Detsamma förklarades af bevillningsutskottet och jag vet icke af huru många talare i båda kamrarna. Detta är således en sak, som vi veta. Men dessa oegentligheter och brister äro af två slag: det ena slaget är det, om hvilket man väckt tal i Riksdagen, och som består däri, att vissa kategorier af skattskyldige få betala högre skatt än de enligt förordningens grunder rätteligen borde göra, det andra slaget oegentligheter består däri, att det finnes en kategori skattskyldige, nämligen just de mindre fastighetsägarna, som taxeras till mindre än eller blifva alldeles befriade från den inkomstskatt de rätteligen borde erlägga. Nu har Kungl. Maj:t i år ansett, att man icke skulle befatta sig med den första kategorien utan afvakta ett års erfarenhet för att se, huru skatten verkar, innan man börjar vidtaga någon ändring i denna del. Däremot har Kungl. Maj:t ansett, att man icke kunde släppa statens rätt till inkomstskatt af dem af den senare kategorien, som blifvit befriade därifrån, då man samtidigt behöfde vända sig till den stora massan för att af densamma uttaga nya skatter. Det är därför det efter min uppfattning skulle ligga en orättvisa uti att ett år sådant som detta, då Riksdagen fått pålägga många nya och ganska kända skatter, man fortfarande skulle låta en kategori, som, såsom redan påpekats, förut blifvit befriad från grundskatter och som sluppit ifrån tilläggsbevillning, gå fri från inkomstskatten.

Grefve Hamilton: Jag har begärt ordet icke för att återupprepa hvad jag vid remissen af den kungl. propositionen framhöll till förmån för en skattelindring för de mindre fastighetsägarna, utan för att med ett par ord besvara herr statsrådets och chefens för finansdepartementet nyss framställda fråga, huruvida någon här i kammaren trodde, att en person, som ägde 5,000 kronor och insatte dessa i en sparbank, där han finge 6 %, kunde lefva på räntan, i sammanhang hvarmed herr statsrådet påstod, att om en person nedlade enahanda belopp i en fastighet, han kunde föda sig och familj därpå. Jag föreställer mig att en person, som placerat dylikt kapital i en fastighet och sedan lägger armarna i kors, lika litet kan därpå föda sig och familj, som den, hvilken har kontant kapital insatt i sparbank. Den senare måste för att lefva arbeta lika väl som den förre. Det är sant, att i många fall den, som insatt sitt kapital i fastighet och själf nedlägger ett afsevärdt arbete i fastighetens skötande, ej uppföres till

*Ang. en
inkomstskatt
för år 1904.
(Forts.)*

Ang. en
inkomstskatt
för år 1904.
(Forts.)

beskattning för inkomst af berörda arbete — men häri ligger måhända felet; ty har han beskattningsbar inkomst af sitt arbete, bör han skatta för denna inkomst, hvilken ej bör anses såsom inkomst af fastigheten, ty denna lär icke gifva honom mera än 4 %.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, yttrade herr talmannen, att beträffande punkterna 1 och 2 af förevarande betänkande yrkats: 1:o) att hvad utskottet hemställt skulle bifallas; 2:o) af herr *Cavalli*, att utskottets förslag måtte bifallas med den ändring, att §§ 2, 4, 5, 6, 7, 8, 12, 20 och 21 erhöles den lydelse, som angåfves i hans vid betänkandet fogade reservation; och 3:o) att kammaren skulle afslå utskottets hemställan och bifalla Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning.

Härefter gjorde herr talmannen propositioner i enlighet med dessa yrkanden och förklarade sig anse propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med öfvervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning hvaraf herr talmannen upptog de återstående yrkandena med hemställan, huruvida kammaren ville till kontraposition i den begärda voteringen antaga bifall till det ena eller det andra af dessa yrkanden; och förklarade herr talmannen sig finna de härå afgifna svaren hafva utfallit med öfvervägande ja för deras mening, som ville till kontraposition antaga afslag å utskottets hemställan och bifall till Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning.

Jämväl angående kontrapositionens innehåll äskades emellertid votering, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som till kontraposition i hufvudvoteringen angående punkterna 1 och 2 i bevillningsutskottets betänkande n:o 49 antager afslag å utskottets hemställan och bifall till Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har såsom kontraposition i nämnda votering antagits bifall till herr *Cavallis* under öfverläggningen framställda yrkande.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 74;

Nej — 54.

Härefter uppsattes, justerades och anslogs för hufvudvoteringen en omröstningsproposition af följande lydelse:

Den, som bifaller hvad bevillningsutskottet hemställt i punkterna 1 och 2 af sitt betänkande, n:o 49, röstar

*Ang. en
inkomstskatt
för år 1904.*

Ja;

Den, det ej vill, röstar

(Forts.)

Nej.

Vinner Nej, afslås utskottets hemställan och bifalles Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning.

Vid slutet af den häröfver anställda omröstningen befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 60;

Nej — 65.

Punkten 3.

Lades till handlingarna.

Herr talmannen tillkännagaf, att anslag utfärdats till sammanträdet fortsättande kl. 7 på aftonen.

Föredrogs å nyo sammansatta bevillnings- och lagutskottets den 29 nästlidne månad och under gårdagen bordlagda utlåtande n:o 2, med anledning af väckt motion angående förnyad utredning af kommunalskattefrågan.

*Om förnyad
utredning af
kommunal-
skattefrågan.*

Herr Östberg: Jag har uti denna motion sökt visa och framhålla, i hvilket otillfredsställande skick vårt kommunala beskattningssystem befinner sig.

Såsom bekant utgör den kommunala beskattningen nästan helt och hållet ett tillägg till inkomstbeskattningen till staten. Detta system lider af två högst väsentliga fel. För det första vill jag anmärka, att man byggt hela kommunalbeskattningen på en enda grund. Detta system måste anses såsom fullkomligt oriktigt i all beskattning. Det är klart, att hvilken förtjänst en skatteform än må äga, så blir den ändock orättvis, då hela skatten uttages endast på ett sätt. I afseende å beskattningen till staten veta vi ju, att man har fördelat beskattningen på ett stort antal skatteformer: man har personliga skatter, grundskatter, näringskatter, konsumtionsskatter, tullar, acciser och dylika skatter, stämpelskatter och slutligen inkomstskatter. Visserligen förekomma icke alla dessa skatteformer öfverallt. I Sverige hafva vi för närvarande icke några grundskatter i olikhet med hvad fallet är i de flesta andra länder; i Frankrike har man åter icke någon inkomstskatt. Regeln är dock, att man vill fördela skatten på ett stort antal

Om förnyad utredning af kommunal-skattefrågan.

särskilda beskattningsformer, och detta bör gälla kommunalskatten lika väl som inkomstskatten.

(Forts.) För det andra vill jag påpeka, att det icke kan anses vara riktigt, att beskattningen till kommunen utgår uteslutande på grund af den uppskattade inkomsten, vare sig man nu vill låta denna grund utgöras af den allmänna bevillningen som hos oss eller af ren inkomstskatt.

I utlandet har man länge haft sin uppmärksamhet fäst på dessa förhållanden och ansett, att förändringar böra göras. I England t. ex., där kommunalskatten så godt som uteslutande hvilar på den fasta egendomen, har man måst erkänna, att det icke kan vara riktigt att gå så ensidigt till väga. Man borde också kunna erkänna, att man i Sverige gått till en annan ytterlighet, då man velat lägga hela kommunalbeskattningen på inkomsten. I Tyskland genomfördes för tio år sedan en skattereform beträffande kommunalbeskattningen, och man kom då där till det resultat, att en stor del af den kommunala skattebördan bör upptagas under form af objektskatter och en jämförelsevis mindre del såsom tillägg till inkomstskatten. Där har man till och med fastställt, att inkomstskatten icke utan särskildt tillstånd af vederbörande myndighet får höjas öfver det belopp, som utgår till staten, hvilket således efter våra förhållanden skulle motsvara en gång bevillningskronan. Hvilken fördel detta skulle innebära särskildt för alla löntagare, större eller mindre, är ju uppenbart.

Enligt min öfvertygelse är det alldeles nödvändigt, att man söker gå i samma riktning äfven hos oss här i Sverige, och angelägenheten däraf, att äfven hos oss vid ordnande af kommunalbeskattningen införes beskattning på grund af intresseprincipens grund, är från många håll erkänd.

Kommunalskattekommittén, som hade till uppgift att söka basera kommunalbeskattningen på själfständig grund, säger härom, att »den kommunala beskattningen i viss grad bör gifvas formen af en *intressebeskattning*, enligt hvilken bidragsskyldigheten mätes *icke endast* efter skatteförmågan, utan äfven efter, å ena sidan, de fördelar, kommunen genom sina anstalter eller sin verksamhet för något visst ändamål bereder sina medlemmar eller vissa grupper bland dem, samt, å andra sidan, de olägenheter eller särskilda utgifter, den enskilde genom sin verksamhet förorsakar kommunen».

Detta utgör i få ord ganska tydligt det program, som man bör uppställa för en reform af den kommunala skattelagstiftningen. Sedan kommunalskattekommittén uppställt denna princip, har den emellertid icke i någon afsevärd grad genomfört densamma i sitt förslag. Följden har också blifvit den, att förslaget utsatts för kritik af de flesta myndigheter, som däröfver yttrat sig, särskildt kammarrätten. Jag vill likväl nu ej trötta herrarne med att uppläsa något af hvad dessa myndigheter anfört; det finnes angifvet uti utskottets betänkande.

Men om det nu är så, att riktigheten af de principer, jag sökt framhålla, erkännes af alla, som sysselsatt sig med och närmare studerat skatteväsendet, så kan det ju synas obehöfligt att särskildt begära, att dessa synpunkter måtte blifva af Kungl. Maj:t beaktade. Den uppfattningen har också utskottet haft, men det är en omständighet, som gjort, att jag, med det intresse, jag sedan gammalt hyser för

dessa frågor, likväl har ansett skäl föreligga för en dylik framställning från Riksdagens sida. Detta skäl är det, att det bland den stora allmänheten i vårt land finnes en sådan benägenhet för att vilja genomföra en fullständig likformighet på alla områden. Den stora allmänheten tycker, att det är så utmärkt redigt och klart att få all beskattning under en enda form och att få allt lika ordnad för den minsta landtkommun som för Stockholms stad. Mig förefaller det såsom en orimlighet, att på detta sätt vilja göra allt likformigt, men det är verkligen förhållandet, att det tilltalar oss allmänt här i Sverige, och man har därför också sökt borttaga alla särskilda titlar och pålagor, huru rättvisa de i själva verket än måste anses vara.

Jag hade därför trott, att det skulle vara till gagn vid frågans framtida behandling, om ett uttalande gjordes i motsatt riktning.

Jag har också trott, att det vore högst angeläget att nu så fort som möjligt taga itu med reformerandet af kommunalbeskattningen. Det är af vikt både i och för sig och därför, att man nu gärna vill hafva inkomstbeskattningen till staten ordnad på ett fullt tillfredsställande sätt, men detta går ej, förrän man först fått klar frågan om den kommunala beskattningen. Jag har därför trott, att det hade varit lämpligt, om man nu sökt framhålla detta.

Utskottet har ej velat gå med härpå, men jag har i allt fall med mycken tillfredsställelse funnit, att frågan blifvit ganska mycket uppmärksammas. Gent emot utskottet kan jag ej annat än uttala min tacksamhet för det intresse och den välvilja, hvarmed mitt förslag blifvit mottaget, och jag har därför ej velat afgifva någon reservation och gör ej heller nu något yrkande. Men jag vill likväl uttala den lifliga förhoppning, att de åsikter, som här framhållits, måtte blifva beaktade vid genomförandet af de nya anordningarna för den kommunala beskattningen.

Herr Leman: Inom det sammansatta utskottet har jag deltagit i behandlingen af herr Östbergs motion, och för min del har jag ytterst gärna velat tillstyrka bifall till densamma, men då det var en tämligen kompakt majoritet däremot, ansåg jag det icke löna sig att afgifva någon reservation. Jag anhåller emellertid att med några få ord få motivera, hvarför jag för min del gärna skulle hafva sett, att motionen föranledt en skrifvelse.

Kommunalskatteskommittén, i hvars arbete jag äfven deltagit, har fastslagit en principiell åtskillnad i de grunder, efter hvilka skatt till stat och kommun böra utkrävas, därvid betonats, att åt den kommunala beskattningen i viss grad borde gifvas formen af intressebeskattning; men kommunalskatteskommittén har, såsom ock anmärkts af åtskilliga utaf de myndigheter, hvilka yttrat sig öfver dess förslag, endast undantagsvis vid utarbetandet af det föreliggande förslaget dragit ut konsekvenserna af de principer, som den själf framställt. Det hade därför, enligt mitt förmenande, varit ytterst önskvärdt, att Riksdagen hade uttalat sig, när frågan nu ligger före hos Kongl. Maj:t.

Herr Östberg åsyftar i mycket en återgång till hvad vi förut en gång haft i städerna, innan nu gällande kommunallagar tillkommo, nämligen att en hel del onera, t. ex. gatuläggning, gatubelysning m. m.

Om förnyad utredning af kommunal-skattefrågan.
(Forts.)

*Om förnyad
utredning af
kommunal-
skattefrågan.
(Forts.)*

dylikt skola till största delen bestridas af fastighetsägarna. Omedelbart efter det kommunallagarna tillkommit, utfärdade emellertid Kungl. Maj:t en skrivelse, däri uttalades en önskan om genomförande i kommunalskattehänseende af likställighet mellan fastighetsägare och andra skattdragande, och sådan likställighet är ock med ytterst få undantag genomförd i städerna, men följderna har ock blifvit, att man genom denna likställighet har uteslutit möjligheten att pålägga objekt- eller intresseskatter. Det är de höga skatterna i städerna och framför allt den ojämnhet, hvarmed de fördelas, då endast inkomstskatten ligger till grund, som framkallat den önskan, att kommunalskatten måtte utgå efter annan grund än skatten till staten.

Jag har naturligtvis intet yrkande att framställa, men jag vill till protokollet hafva antecknad min förhoppning, att, då Kungl. Maj:t granskar kommunalskattekommitténs förslag, Kungl. Maj:t ock måtte ägna en välvillig blick åt herr Östbergs motion.

Herr Törneblad: Jag skall ej mycket förlänga diskussionen, men jag kan ej underlåta att likasom den föregående talaren uttala min sympati för förslaget. Skatteförhållandena i kommunerna börja att blifva ganska allvarsamma, och särskildt komma naturligtvis inkomstskattens verkningar att göra sig gällande, visserligen icke direkt i den kommunala beskattningen, men indirekt därigenom, att den summa, af hvilken kommunalskatten beror, måste komma att stegras — det ligger i sakens natur — i följd af själfdeklaration i förening med progressiv beskattning, och ju större anspråk ställas på inkomstskatten i städerna och ju större krafven och behofven blifva i både stads- och landtkommuner, desto viktigare är det, att äfven andra skattefall uppsökas.

Jag har intet yrkande att framställa.

Efter härmed slutad öfverläggning biföll kammaren hvad utskottet i nu föreliggande utlåtande hemställt.

Vid förnyad föredragning af bankoutskottets den 28 och 29 nästlidne april bordlagda memorial:

n:o 7, angående ökad anslag för riksbankens byggnad i Visby; och

n:o 8, angående särskild gratifikation åt t. f. ombudsmannen vid riksbankens afdelningskontor i Luleå,

biföll kammaren hvad utskottet i dessa memorial hemställt.

Föredrogs ånyo första särskilda utskottets den 28 och 29 sistlidne månad bordlagda utlåtande n:o 1, i anledning af Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till lag om försäkringsbolag samt till lag om utländsk försäkringsanstalts rätt att drifva försäkringsrörelse här i riket, dels Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändrad lydelse af 11 kap. 15 § rättegångs-

balken, till lag om ändrad lydelse af 22 kap. 14 § och 23 kap. 4 § strafflagen, till lag om ändrad lydelse af 2 § i förordningen den 4 maj 1855 angående handelsböcker och handelsräkningar samt till lag om ändrad lydelse af 8 § i lagen den 13 juli 1887 angående handelsregister, firma och procura, dels ock tre särskilda inom Riksdagen väckta motioner.

Herr Sjöcrona: I afseende å sättet för föredragningen af föreliggande utlåtande får jag hemställa:

att utlåtandet föredrages punktvis;

att de under punkterna 1:o, 3:o och 4:o intagna lagförslagen föredragas paragrafvis och de särskilda afdelningarnas rubriker näst efter de paragrafer, dit de höra;

att efter föredragning af hvart och ett af lagförslagen måtte föredragas stadgandet om lagens trädande i kraft, ingressen och rubriken samt sist utskottets hemställan;

att af lagförslagens paragrafer icke må uppläsas andra än de, beträffande hvilka uppläsning begäres;

att vid behandling af 1 § i 1:sta lagförslaget diskussionen må röra sig om alla förslagen;

att, för den händelse utskottets förslag skulle komma att i vissa delar af den ena eller andra kammaren återförvisas, utskottet lämnas öppen rätt att vid ärendets förnyade behandling i afseende å de paragrafer, hvilka blifvit med eller utan ändring godkända, föreslå sådana jämkningar, som af ifrågasatta ändringar i återförvisade delar kunna föränledas;

samt att i afseende å paragrafernas numrering utskottet må vidtaga de ändringar, som kunna föränledas af kamrarnes beslut.

Härtill lämnade kammaren sitt bifall.

Punkten 1.

Utskottets förslag till lag om försäkringsrörelse.

1—122 §§ äfvensom de genomgångna afdelningarnas rubriker.

Godkändes.

123 §.

Herr Törner: Den nu föredragna paragrafen handlar om, huru tillgångarne för försäkringsfonden skola placeras. I moment 5 stadgas sålunda, bland annat, att de kunna placeras »i skuldförbindelser, för hvilka bolaget äger säkerhet genom inteckning i fast egendom inom två tredjedelar af senast fastställda taxeringsvärde, så ock med försäkringsinspektionens medgifvande i skuldförbindelser med säkerhet af inteckning intill fulla taxeringsvärdet å bolaget tillhörig fastighet, som är afsedd för inrymmande af lokal för bolagets rörelse, eller, där bolaget äger flera sådana fastigheter, i en af dem».

*Lagförslag om
försäkrings-
rörelse.*

Lagförslag om
försäkrings-
rörelse.
(Forts.)

Jag kan icke neka till, att det förefaller mig underligt, att ett dylikt medgifvande skulle lämnas för *en* af de fastigheter, som ett försäkringsbolag äger, men icke för två eller flera dylika. Däruti ligger ju ovillkorligen en motsägelse. Kan försäkringsinspektionen intyga, att alla fastigheterna hafva ett sådant värde, att de kunna till fullo betraktas såsom tillgångar, så bör väl detta medgifvande gälla för dem alla. Eller också bör väl äfven denna ena undantagas. Det är vid denna motsägelse, som ligger uti moment 5, jag fäst mig, och det skulle därför vara intressant att få höra, huru utskottet tänkt sig saken.

Jag har intet yrkande att göra, utan jag har, som sagdt, endast velat framdraga den motsägelse, som här förefinnes.

Herr Sjöcrona: Den siste talaren framställde ju intet yrkande, men då han uttalade en önskan att få höra, huru utskottet tänkt sig bestämmelserna i moment 5, anser jag mig också skyldig att tillmötesgå denna hans önskan. Denna bestämmelse om, att man får såsom fullgod säkerhetshandling använda en inteckning, som går ända upp till taxeringsvärdet, är ju naturligtvis för hvar och en vid första påseendet ganska stötande, och utskottet har icke utan en viss betänklighet ansett sig kunna gå med på densamma. Det är emellertid för att tillmötesgå en från försäkringsanstaltens sida framställd önskan, som detta stadgande kommit in uti Kungl. Maj:ts förslag, och det fanns för öfrigt redan i den gemensamma skandinaviska kommitténs förslag.

Anledningen hvarför anstalterna önskat ett sådant medgifvande har varit den, att det därigenom skulle möjliggöras för en försäkringsanstalt att få sina egna lokaler under eget tak, så att man sluppe vara underkastad flyttningar det ena året efter det andra. Med de stora anspråk, som denna lag ställer på försäkringsbolagen i afseende å bildandet af fonder, är det lätt att förstå, att det för ett nybildadt bolag måste vara ytterst svårt att låsa fast ett stort kapital i en fastighet. Och det är, som sagdt, för att bereda anstalterna en lättnad i detta afseende, som man ansett sig kunna medgifva, att beträffande den fastighet, där de hafva sina affärslokaler, inteckning må kunna användas såsom fullgodt hypotek.

Utskottet har emellertid, efter hvad mig synes, förbättrat Kungl. Maj:ts förslag i så måtto, att utskottet föreskrifvit, att något sådant icke får ske utan försäkringsinspektionens medgifvande, ty sådana fall kunna ju tänkas, då det, exempelvis genom en alltför hög taxering på denna fastighet eller genom sättet för inteckningens placering, skulle kunna vara äfventyrligt. Man kan ju tänka sig, att där kunde finnas en sista inteckning och många andra förut. Om då en stor inteckning låge förut, skulle ju denne inteckningshafvare vid utmättingsauktion icke behöfva ropa mer, än att han nätt och jämt komme inom sin egen inteckning, och därigenom skulle ju en stor förlust kunna uppstå. Att något sådant skall inträffa, kan nu försäkringsinspektionen i särskilda fall förekomma på det sätt att den vägrar sitt tillstånd, men möjlighet är dock öppnad för bolaget att få komma under eget tak.

Detta är hela anledningen, hvarför stadgandet tillkommit. Med *Lagförslag om försäkringsrörelse.* hvad jag nu sagt, har jag också besvarat herr Törners fråga, hvarför det icke skulle medgifvas för alla fastigheter. Det är ju gifvet, att när medgifvandet skett endast i ändamål att bereda möjlighet för försäkringsbolagen att skaffa sig egen fastighet, medgifvandet icke kan afse mer än just denna fastighet.

(Forts.)

Ja, herr Törnebladh har nu begärt ordet, men jag skall likväl be att få nämna, att han för en stund sedan fäste min uppmärksamhet på det tillägg, som blifvit gjordt uti denna paragraf: »dock att i hvarje fall åbyggnad å egendom skall, för att inteckning i egendomen må godkännas, vara brandförsäkrad etc.», att detta är ett tillägg, som gjorts med ledning af sparbankslagen, men att det i sparbankslagen står: »dock att i hvarje fall åbyggnad å egendom i stad etc.» Jag var nu i en hast icke på det klara med detta, men jag ber nu att få upplysa, att utskottet gjort detta med afsikt, då det ju bör vara till styrka för inteckningssäkerheten att äfven åbyggnader å egendom på landet skola vara brandförsäkrade. Då väl alla åbyggnader i allmänhet äro försäkrade, kan ju icke denna bestämmelse medföra några svårigheter.

Jag yrkar alltså bifall till paragrafen.

Herr Törnebladh: Ja, det kan ju hända, att utskottet gjort detta med afsikt, men motiveringen upplyser ej därom, ty i motiveeringen står alldeles bestämdt, att »i likhet med hvad stadgas i § 12 i lagen angående sparbanker den 29 juli 1892, har dock utskottet ansett en bestämmelse härom böra intagas». Jag vill då endast säga, att det uti sparbankslagen uttryckligen står tillagdt i »stad». Och så vidt jag känner, fästa sig långifvare i allmänhet icke det allra ringaste vid om åbyggnader på landet äro brandförsäkrade eller icke. Och icke heller spelar denna brandförsäkring någon roll i några reglementen, som jag känner till för långifvare, hvarken för kassor eller för riksbanken. Man fäster sig mera vid taxeringsvärdet på egendomen, och ofta skaffar man sig upplysning om egendomens areal och dylikt, men vid brandförsäkring å åbyggnader, äfven om den är ganska hög, fäster man mycket litet värde, då det gäller inteckningar på landet. Nu är det sant, att åtskilliga försäkringsbolag icke hafva så många inteckningar på landet, utan de hafva sina inteckningar mest i stad, men jag känner dock till ett bolag — det allra äldsta, om jag icke miss-tager mig — som har ganska många sadana inteckningar på landet. Denna bestämmelse kan ju möjligen stå kvar, men i afseende å säkerheten spelar den icke den minsta roll. Det synes mig dock högst märkvärdigt, att detta skall stadgas för försäkringsfonden, då det i allmänhet icke är föreskrifvet. Jag tror därför, att det vore mycket förmånligt, att här tillades åbyggnad å egendom »i stad», i likhet med hvad som föreskrifvits i sparbankslagen, hvilken just är åberopad i detta fall. Sparbankslagen har nämligen utgått från den uppfattning, att en landegendoms värde i och för sig är så pass stort, att man icke behöfver fästa afseende vid, om åbyggnaderna äro brandförsäkrade eller ej.

I ett annat moment af denna paragraf finnes också ett stadgande,

Lagförslag omsom visserligen kan stå kvar, men hvilket icke är så synnerligen lyckligt. Det är stadgandet om »fordringsbevis, utfärdadt af riksbanken eller af annan bank etc.» Jag förstår mycket väl, hvarför detta stadgande kommit in i den kungl. propositionen. I kommitténs förslag stod ursprungligen »depositionsbevis, utfärdadt af riksbanken», men kommitténs förslag var dagtecknad år 1897, och samma år tog man bort räntan på depositioner i riksbanken, så att det var nog mycket klokt att skriva »fordringsbevis, utfärdade af riksbanken». Detta fordringsbevis kan då, så vidt jag förstår, icke blifva något annat än å deposition utan ränta, ty sådan deposition är riksbanken berättigad att mottaga. Men ännu har mig veterligt ingen sådan deposition förekommit, och antagligen kommer någon sådan icke heller att förekomma från någon försäkringsanstalt, ty försäkringsanstalterna vilja nog hafva ränta på sina pengar. Man skulle ock kunna tänka på ett kvitto å giroräkning eller bevis om öppen deposition, men detta är icke fordringsbevis i ordets egentliga mening, utan det är ett kvitto, emedan det icke är af löpande natur. Således torde dylika fordringsbevis aldrig komma att spela någon egentlig roll. Bestämmelsen torde dock utan någon olägenhet kunna kvarstå.

Hvad beträffar inteckningar i ett hus, hvilka skulle kunna gå, som man säger, ända upp till skorstenen, så får man väl antaga, att försäkringsinspektionen kommer att göra sin plikt.

Jag vill dock uttala den önskan, att försäkringsinspektionen i sådana fall i allmänhet ser till, att inteckningen är från botten, hvilket gör ett helt annat förhållande, än om den skulle afse den sista tiondedelen eller fjärdedelen. Någon ändring i denna bestämmelse torde dock ej heller behövas.

Jag upprepar ännu en gång, att det nog vore nyttigt, om man satte in »i stad» efter orden »åbyggnad å egendom.» Jag skall icke göra något bestämdt yrkande, men jag får säga, att det är egendommeligt, när man jämför detta med andra stadganden.

Efter härmed slutad öfverläggning godkändes den föreliggande paragrafen.

124—161 §§ med därtill hörande rubriker.

Godkändes.

162 §.

Herr Sandqvist: Ett genomläsande af paragrafen har kommit mig att hysa någon tvekan, huruvida icke affattningen är mindre lycklig. Rubriken är: »om undantag från lagens tillämplighetsområde». Jag hade då föreställt mig, att de ömsesidiga länsbrandstodsbolagen skulle inbegripas under denna paragraf, och den kungl. propositionens affattning gifver också anledning till den uppfattning, att så skulle vara meningen. Men 162 § lyder: »I fråga om ömsesidigt försäkringsbolag, hvars verksamhet endast afser att för viss tid ej öfverstigande tio år» o. s. v. Nu vet man, att brandförsäkringsbolagen

på landsbygden afse försäkring tills vidare. De afse således icke »för-*Lagförslag om försäkringsrörelse.*
säkning för viss tid, ej öfverstigande tio år», och då undrar jag, huruvida denna paragraf kan anses omfatta de ömsesidiga brandförsäkringsbolagen på landet. I motiveringen till 162 § står uttryckligen, att utskottet anser, »att såsom ett ytterligare villkor bör stadgas, att bolaget icke meddelar försäkring för all framtid eller för längre tid än tio år». Mig synes, att det skulle vara lämpligt, att — om man har denna åsikt — paragrafen omarbetades med användande af de af mig citerade orden för att motsvara hvad som synes vara meningen med paragrafen. Jag anser mig icke böra framställa något formuleradt förslag till omedrigering af paragrafen, emedan jag icke varit i tillfälle att tillräckligt sätta mig in i frågan, utan har endast velat fästa uppmärksamheten på det af mig nu antydda förhållandet.

Herr Sjöcrona: Till en början vill jag svara den siste värde talaren, att det verkligen är utskottets mening, att länsbolagen skola inbegripas under denna 162 §, och att de således skola undantagas, i den mån denna 162 § medgifver undantag, från vissa af lagens bestämmelser. Jag hyser fortfarande den uppfattning, att detta är fullt tydligt uttryckt. Först vill jag upplysa, att utskottet med det af utskottet använda uttrycket »för viss tid icke öfverstigande tio år» åsyftar, att sådana anstalter, som bevilja försäkring för all framtid eller för tid öfver tio år, hvarom förmåles i 2 och 5 §§, icke skulle falla under bestämmelserna i 162 § — om det nämligen kan tänkas att på landsbygden skulle uppstå sådana anstalter, hvilket för öfrigt är föga troligt. Ty den som avslutar sådant försäkringsaftal — såsom allmänna brandförsäkringsverket för byggnader å landet och Stockholms stads brandförsäkringskontor — tager ju upp premie, icke blott för det löpande försäkringsåret, utan för all framtid eller för mer än tio år och måste således vara skyldig att afsätta premien. En sådan anstalts reglemente bör i öfverensstämmelse med hvad som är föreskrifvet angående försäkringsaktiebolag pröfvas af den högsta myndigheten, af Konungen, som har till sitt biträde försäkrings-tekniskt kunniga personer.

Men i öfrigt synes det mig, att detta är fullt tydligt uttryckt, och den tvekan, som uttalats af den siste talaren och som jag verkligen hört i dag uttalas äfven af annan person, grundar sig på en missuppfattning. Det är visserligen sant, att uti ett vanligt länsbrandstodsbolag eller — brandförsäkringsförening — hvilketdera man nu vill kalla det — anser man, att sedan man en gång inträdt i anstalten, så står man kvar, så länge man vill vara kvar och betalar sina premier, och det kan icke falla anstalten in att säga, att man icke får vara kvar längre. Men aftalet är icke något fullständigt försäkringsaftal i vidsträcktare mån än man betalar premier. Nu är förhållandet det, att i vanliga brandförsäkringsföreningar betalar man icke allenast premien i förskott, utan man betalar icke någon premie alls, förr än hela brandförsäkringsåret gått ut; och först sedan man fått veta huru mycket som behöfver uttaxeras på hvar hundratal kronor af ansvarssumman, betalar man sin premie, således i efterskott, om jag så får säga. Det kan således icke vara tal om att en sådan för-

Lagförslag omsäkringsförening beviljar någon försäkring för viss tid framåt. Ty försäkringsföreningen ikläder sig endast risken för hvart år för sig, och sedan, när man vet till hvilket belopp premien behöfver gå, får man betala den. Föreningen upptager ju icke alls någon premie i förskott. För att tydligt utmärka detta har utskottet också i 120 §, såsom herrarne se, gjort ett tillägg, som måhända kan sägas vara eu tautologi. Men just för att det skall vara fullt tydligt, att skyldigheten att afsätta premierna icke åligger sådana bolag, som här talas om, har man gjort detta tillägg: »där bolaget uppbär premie för försäkring löpande utöfver tiden för räkenskapsårets utgång». Sådan premie uppbära icke dessa brandstodsföreningar. Det synes mig därför genom hvad jag nu anfört vara fullt tydligt ådagalagdt, att alla dessa bolag sortera under 162 §.

Jag yrkar bifall till paragrafen.

Herr Annerstedt: I likhet med den siste talaren tror jag också det vara alldeles gifvet, att utskottets mening har varit, att dessa »länsbolag» skulle falla under bestämmelserna i 162 §, och detta är ju också enligt min uppfattning mycket tydligt uttaladt i kommitté-rades motivering. Men jag kan icke neka till, att den affattning, som paragrafen fått, kan gifva anledning till någon tvekan, huruvida meningen verkligen varit sådan. Ty, om man vill blifva förstådd af människor i allmänhet, kan man sväriligen definiera länsbolag såsom »bolag, hvars verksamhet endast afser att för viss tid, ej öfverstigande tio år, meddela försäkring». Hvad utskottet sagt i motiveringen, tror jag med största lätthet låter införa sig i paragrafen, och härigenom skulle allt missförstånd uteslutas, så t. ex. om man sade: föreningar eller bolag, hvilka icke meddela försäkring för all framtid eller för viss tid öfverstigande tio år och hvilkas verksamhet endast afser försäkring af egendom inom ett län». På detta sätt kommer paragrafen i full öfverensstämmelse med motiveringen, och det blir fullt klart, att länsbolagen innefattas under 162 §.

Jag anhåller, att utskottet benäget ville verkställa en sådan omredigering af 162 §, för hvilket ändamål jag yrkar återremiss af 162 § till utskottet.

Herr Sjöcrona: Då jag redan af en annan ledamot af Riksdagen hört, att det kan råda någon tvekan, huruvida affattningen är riktig, så skall jag icke motsätta mig yrkandet om återremiss.

Öfverläggningen ansågs härmed afslutad, hvarefter förevarande paragraf visades åter till utskottet.

Öfriga delar af förslaget.

Godkändes.

Utskottets i punkten gjorda hemställan.

Förklarades besvarad genom kammarens föregående beslut.

Punkten 2.

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 3.

Utskottets förslag till lag om utländsk försäkringsanstalts rätt att drifva försäkringsrörelse här i riket.

1 och 2 §§.

Godkändes.

3 §.

Herr von Oelreich: Då jag anslutit mig till den reservation, som af herrar Åkerman och Wallis afgifvits mot utskottets förslag till lag om utländsk försäkringsanstalts rätt att drifva försäkringsrörelse här i riket, så anhåller jag att få angifva några af de synpunkter, som förmått mig att biträda denna reservation.

I reservanternas motivering säges det, att »då hufvudafsikten med den föreslagna lagen om försäkringsrörelse tydligen är att söka skaffa svenska försäkringstagare ökad trygghet mot förluster, och då man för detta måls vinnande afser att underkasta de svenska lif-försäkringsanstalterna väsentligt strängare bestämmelser», så anse reservanternas anledning förefinnas att, så långt sig göra låter, beträffande utländsk försäkringsanstalts verksamhet här i riket söka uppställa för försäkringstagare lika betryggande fordringar som beträffande svenska försäkringsanstalter». Det är således reservanternas mening, att samma principer skulle få göra sig gällande vid meddelande af bestämmelser för utländska försäkringsanstalter, som gjort sig gällande i den lag, som nyss är genomgången och som rör inländska eller svenska försäkringsanstalters verksamhet. Utskottet erkänner också i sin motivering, att, såsom motionärerna framhållit, »utgöra de belopp, som de utländska lif-försäkringsbolagen skola deponera för att få drifva försäkringsrörelse här i riket, icke på långt när tillräcklig säkerhet för de svenska försäkringstagarnes fordringar på grund af försäkringsaftalen», samt att »genom det af motionärerna föreslagna stadgandet skulle säkerheten för de svenska försäkringstagarnes fordringar i viss mån betryggas.» Men utskottet anser, att man skall nå detta mål på en annan väg än den motionärerna och reservanternas föreslagit. Ty utskottet säger: »man bör ej genom lagbestämmelser öka allmänhetens förtroende till de utländska bolagen, men däremot genom en sträng och effektiv lagstiftning i möjligaste mån främja de svenska bolagens soliditet.» För min del befarar jag, att man icke når målet på den vägen. Då man har kännedom om huru denna försäkringsverksamhet utöfvas, så tror jag, att man också till en viss grad kan hafva skäl att betviifa det. Dessa bolags agenter komma och framhålla med lysande siffror de stora försäkringsbelopp deras bolag hafva utbetalt, hvilka goda villkor de lämna i jämförelse med andra bolag m. m., och jag tror icke att man har rätt att hos försäkringstagarne — synnerligast när försäkringsrörelse börjat allt mer och mer tränga ned bland

Lagförslag om utländsk försäkringsanstalts rätt att drifva försäkringsrörelse i Sverige.

Lagförslag om de mindre bemedlade klasserna — förutsätta den betänksamhet och utländsk försäkringsanstalts rätt att drifva försäkringsrörelse i Sverige. (Forts.)

försiktighet, som väl vore nödiga för att kunna göra en verklig jämförelse mellan svenska solida och utländska bolag, eller, med andra ord, att dessa försäkringstagare skola kunna skilja agnarna från hvetet. Af dessa skäl hafva reservanterna ansett, att de utländska försäkringsanstalterna böra vara skyldiga att afsätta liksom de svenska en premiereserv i taka händer förutom den deposition af 100,000 kronor — i vissa fall 50,000 kronor — hvilka skola i riksbanken deponeras. Nu säger man visserligen, att afsättandet af en premiereserv skyddar icke i alla händelser försäkringstagarne för förlust. Ja, det är nog sant; men det är väl i alla fall en fördel, om förlusterna kunna nedbringas till mindre belopp än hvad de annars skulle blifva. Man säger äfven, att man icke bör genom lagstiftningen göra de utländska försäkringsanstalterna jämbördiga med de svenska, och att staten icke bör gå i god för dessa utländska anstalters soliditet. Men det ligger väl i öppen dag, att staten i det fallet icke ikläder sig större ansvar eller skyldighet till ökad kontroll därigenom att ett tillägg göres till den af utskottet föreslagna säkerheten. För min del synes det mig, att då staten medgifver utländska försäkringsanstalter rätt att utöfva försäkringsrörelse i riket, så ligger däri också en viss förpliktelse för staten att tillse, att de lagbestämmelser, som utfärdas rörande denna verksamhet, äfven i den mån det är möjligt, betrygga de svenska försäkringstagarnes rätt och säkerhet.

Ett skäl, som också anförts mot införande af strängare lagbestämmelser för dessa anstalter, är, att man skulle kunna befara liknande åtgärder i våra grannländer, där svenska bolag utöfva försäkringsverksamhet, och att man således skulle utsätta sig för repressalier därifrån. Ja, det håller jag visst icke för otroligt, men det synes mig, som om detta icke borde vara ett skäl att afhålla sig från införandet af skärpta lagbestämmelser i fråga om dessa bolag. Ty de svårigheter, som uppstå i dessa grannländer därigenom att dessa skärpa lagbestämmelserna mot de svenska bolagen, komma förnämligast att drabba svaga och osäkra bolag, och det synes mig vara en fördel, om dessa icke släppas utanför landets gränser. Det ländar icke vårt land vare sig till nytta eller ära, om de så få göra. Detta skäl synes mig således icke vara mycket värdt att beakta. Dessutom är det väl icke så säkert, att vi icke kunna råka ut för dylika åtgärder i alla fall. Ty, såsom känt är, hafva flera af kulturstaterna redan stiftat lagar, som stadga att lifförsäkringsfonder skola deponeras inom landet för det egna landets försäkringstagare.

Med stöd af dessa synpunkter skall jag anhålla att få yrka bifall till reservanternas förslag till lag om utländsk försäkringsanstalts rätt att drifva försäkringsrörelse här i riket.

Herr Sjöcrona: Såsom herrarne behagade inhämta genom en blick på reservationen, som börjar på sid. 148 och slutar på sid. 156, går det af den siste talaren framställda yrkandet ut på att i den lag, som nu skulle antagas, skulle införas tre nya paragrafer och göras en liten ändring i en annan. De nya paragrafer, som äro själfva hufvudparagraferna, äro 9 och 10 §§, af hvilka den 9 § handlar om

premiereserv och börjar, såsom herrarne se, på följande sätt: »Till-*Lagförslag om*
gångar motsvarande premiereserven för här i riket meddelade lif-*utländsk för-*
försäkringar skola redovisas», och sedan är paragrafen alldeles lika *säkringsan-*
med 123 § i den nyss af kammaren antagna lagen för inländska för-*stalts rätt att*
säkringsanstalter. 10 § säger, att värdehandlingar, motsvarande premie-*drifva försäk-*
reserven, skola förvaras afskilda, på samma sätt som stadgas i motsvarande *ningsrörelse i*
paragrafi i lagen om inländska försäkringsanstalter. Vidare har i 12 § gjorts *Sverige.*
en liten ändring, och slutligen har införts en 14 §, som innehåller att
(Forts.)
»hvad i lag om försäkringsrörelse är om särskild administration stadgadt
skall i tillämpliga delar äfven gälla beträffande utländsk försäkrings-
anstalts lifförsäkringsrörelse här i riket, och att de penningar eller
värdehandlingar, hvilka enligt 4 och 9 mom. skola i riksbanken ned-
sättas, skola anses motsvara svensk lifförsäkringsanstalts säkerhetsfond».

Jag anser det emellertid mycket lämpligt, att den siste talaren framkommit med sitt yrkande redan efter godkännandet af 3 §, ty i 4 § förekomma redan citat af följande paragrafer, och deras ordningsnummer skulle ju behöfva ändras, i händelse det af reservanterna framlagda förslaget bifölles.

Den siste talaren har ju framställt yrkande om bifall till hela reservanternas förslag, och jag skall därför yttra mig om detta förslag i dess helhet.

I afseende å utländska försäkringsanstalters rätt att här i riket drifva rörelse intager staten och måste staten intaga en helt annan ställning än hvad den intager i förhållande till de svenska försäkringsanstalterna. Staten kan — det förstår ju hvar och en mycket lätt — uppenbarligen icke utöfva något som helst inflytande på de utländska försäkringsanstalternas grundläggning. Staten kan icke granska deras reglementen. Staten kan icke öfvervaka, att de följa gällande lagar — och gällande lagar kunna för resten vara mycket olika i utlandet mot hvad de äro hos oss. Staten kan visserligen i ett visst ögonblick genom något sitt organ granska då tillgängliga papper, då gällande reglementen och taga kännedom om då gällande bestämmelser angående premiereserv, premieberäkning, beräkning för återköp o. s. v. Den försäkringsinspektion, som inrättas, kan ju för ett visst ögonblick taga reda härpå. Men detta är ingalunda tillfredsställande. Förhållandena kunna ju ändras dagen därefter. Man föreskrifver visserligen, att om ändringar görnas, så skola dessa anmälas och tillkännagifvas. Men om anstalten redan har börjat sin verksamhet, så har den öfvervakande myndigheten ingen annan rättighet än att förbjuda anstalten att fortsätta sin verksamhet. Men då äro redan en hel mängd försäkringsaftal afslutade, och det kan endast vålla förlust för försäkringstagarne, om de urständsättas att fortsätta med sina inbetalningar och bevara sina rättigheter. Vid sådant förhållande och då staten alls icke kan ikläda sig något slags ansvar för den utländska anstaltens sätt att fullgöra sina förpliktelser, så tror jag, att staten icke heller bör inlåta sig på att försöka införa några bestämmelser, som kunna gifva ett sken af att staten verkligen kontrollerar de utländska anstalternas verksamhet och att denna kontroll är lika betryggande som statens kontroll öfver de inländska anstalterna. Staten bör visserligen, så vidt den kan, söka skydda sina medborgare för förluster i de fall, där med-

Lagförelag omborgarne själva äro vanmäktiga att fullständigt bevara sina intressen.
 utländsk för- Men i detta fall, där staten icke kan utöfva detta skydd på ett fullt
 säkringsan- effektivt sätt, är det bättre, att staten icke gifver något sken af att
 stalts rätt att drifva försäk- staten på något sätt gör det. Den nu gällande förordningen af den
 ringsrörelse i 22 oktober 1886, som är grundad på ett af mig den 7 juli 1883 af-
 Sverige. gifvet underdånigt betänkande, innehåller därför icke heller några be-
 (Forts.) stämmelser i den här ifrågasatta riktningen. Den innehåller heller icke
 några bestämmelser om deposition — jag skall komma till den frågan
 sedan. Men den innehåller bestämmelser om det, som staten verkligen
 kan göra och med full effektivitet göra för de svenska medborgare,
 som af en eller annan anledning föredraga att taga försäkringar hos
 de utländska anstalter, som öppna verksamhet här i landet. Det första
 staten kan göra är att tillse, att försäkringstagaren sättes i tillfälle
 att kunna fullgöra hvad han åtagit sig, så att han icke därigenom att
 han icke får fullgöra sin betalningsskyldighet går miste om sina rättig-
 heter. Detta sker ju genom att staten tillhåller den utländska anstalten
 att ständigt hafva ett ombud här och genom att, om ett sådant
 ombud icke finnes, svensk myndighet genast griper in och förordnar
 ett sådant ombud. Vidare kan staten genom sin lagstiftning ställa det
 så, att den utländska anstalten för sina affärer här är skyldig att svara
 inför svensk domstol, så att den inländske försäkringstagaren kan göra
 sin rätt gällande här i landet. Slutligen kan staten såsom villkor för
 rättigheten att utöfva försäkringsrörelse här i riket stadga, att nödiga
 upplysningar skola tillhandahållas försäkringstagarne härstädes; den
 kan framtinga uppgifter, framtinga att reglementen, balansräkningar
 och revisionsberättelser aflämnas för att publiceras i tidningarna och
 hos vederbörande inspektionsmyndighet tillhandahållas de försäkrings-
 tagare, som önska däraf taga del. Allt detta innehåller nu gällande lag,
 och detsamma innehåller också den af Kungl. Maj:t föreslagna nya
 lagen. Den nu gällande lagen innehåller, i öfverensstämmelse med de
 af mig anförda grundsatser, icke heller något bestämt koncessions-
 tvång. Den säger, att utländsk försäkringsanstalt får drifva rörelse här
 i landet under det oeftergifliga villkor, att den har en generalagent
 här i riket. Generalagenten skall hos vederbörande myndigheter söka
 tillstånd till rörelsens bedrivande och myndigheten skall pröfva, om
 han är behörig, om han uppfyller de föreskrifna villkoren. På det
 sättet meddelas visserligen ett tillstånd, men detta innebär icke någon
 egentlig koncession för anstalten att drifva rörelsen. I det fallet har
 det nu föreliggande kungl. förslaget gått något längre åt andra sidan.
 Ty där stadgas verkligen, att anstalten skall hos försäkringsinspektio-
 nen begära tillstånd till rörelsens bedrivande. Dock stadgas det
 redan i 5 §, att sådant tillstånd skall vägras endast i det fall, att för-
 säkringsinspektionen vid granskning af handlingarna finner däraf utan
 vidare svarighet uppenbarligen framgå, att anstalten icke är sådan, att
 den kan bedriva en betryggande rörelse.

Vidare innehåller det kungl. förslaget i 4 §, att en deposition
 skall fullgöras. Denna 4 § anser jag för min del just icke vara så
 principiellt riktig enligt de grundsatser, jag förut uttalat. Men den
 har tillkommit på grund af uttalande från den skandinaviska kommit-
 tén, och den säger uttryckligen, att med denna deposition egentligen

endast åsyftas att anstalten skall visa, att det är allvar med dess af-sikt att här drifva en ordentlig och redbar försäkringsrörelse.

Detta är nu de principiella skälen. Men det finnes nog också praktiska och politiska skäl att icke bifalla det af reservanterna framställda förslaget.

Här talas om premiereserven. Men i reservationen nämnes icke ett ord om hvilka bestämmelser som skola gälla för denna premiereserv. Det säges icke, att det skall vara samma premiereserv, som talas om i lagen om de inländska försäkringsanstalterna. I denna sistnämnda lag säges uttryckligen, att premiereserven skall beräknas efter nettopremiemetoden. Men det finnes ju också andra metoder, som användas i utlandet och som efter mitt begrepp icke äro så riktiga som nettopremiemetoden, men som dock icke därför behöfva anses alldeles felaktiga. Om nu en anstalt, som gjort sina beräkningar efter nettopremiemetoden, och som fått tillstånd att drifva rörelse här i riket, sedan besluter sig för att räkna efter en annan metod, hvad skall då försäkringsinspektionen göra? Den kan säga, att den icke tycker, att den nya metoden är bra. Då blir det slitningar och tvister mellan försäkringsinspektionen och anstalten. Men icke kunna väl herrarne tänka sig, att försäkringsinspektionen skall kunna föra några rättegångar i främmande land för att bereda tillämpning af vissa principer för premiereservens beräkning? Och icke lärer det heller gå an att härom öppna diplomatiska förhandlingar?

Sedan måste vi tänka på, att det visserligen låter ofantligt bra, att premiereserven står såsom säkerhet för försäkringstagarne, och det är ju också bra, om den verkligen kan användas till deras förmån. Men denna säkerhet är dock icke så ofantligt stor som man kanske föreställer sig. I fråga om en lifförsäkring, som tages af trettioåring, åtgå mellan 30 och 40 år, innan denna premiereserv uppgår ens till hälften af försäkringsbeloppet. Det inser ju hvar och en, att för den, som icke varit försäkrad mer än några år, blir premiereserven en sådan obetydlighet, att det nästan kan göra detsamma, om försäkringstagaren får den eller icke.

För öfrigt är, särskildt med afseende å ömsesidighetsbolagen, en annan omständighet härvidlag att beakta. Om ett ömsesidighetsbolag i ett främmande land — låt oss antaga att det är en stormakt — har en premiereserv här i landet, så är ju denna premiereservfond alla denna anstalts försäkringstagares gemensamma egendom. Hvad vi nu än säga härom i vårt land, så kunna vi väl icke upphäfva detta främmande lands lagar, enligt hvilka alla försäkringstagare i denna anstalt hafva gemensam äganderätt till anstaltens tillgångar. Vi kunna visserligen säga, att denna afsättning skall göras här; men antag, att det är dåligt ställt med premiereserven därute och att det således är en fördel för försäkringstagarne i det främmande stormaktslandet att hafva del i den svenska premiereserven, så kan det mycket väl hända, att vi icke kunna stå emot de främmande anspraken, utan att vi få vara så goda att lämna ut hvad som belöper på de utländska försäkringstagarne. Detta kan ju rent af föranleda till ganska obehagliga förvecklingar.

Slutligen finnes det mot reservanternas förslag en invändning, som

Lagförslag om utländsk försäkringsanstalts rätt att drifva försäkringsrörelse i

Sverige.

(Forts.)

Lagförslag om de utländsk försäkringsanstalts rätt att drifva försäkringsrörelse i Sverige.
(Forts.)

själfva upptagit till bemötande; men jag vill dock äfven beröra den, nämligen att i de andra skandinaviska länderna Danmark och Norge hafva icke några dylika bestämmelser föreslagits, och om vi nu skulle antaga dessa bestämmelser, så skulle de komma att utöfva repressalier. Då skulle således våra bolag icke få drifva affärsverksamhet inom dessa länder, om de icke också afsatte premiereserv, och det är att märka, att de svenska försäkringsbolagen hafva en betydligt större försäkringsverksamhet i både Danmark och Norge, än hvad de danska och norska bolagen hafva här i Sverige.

Jag får slutligen säga, att jag icke är fullt på det klara med, om dessa paragrafer kunna så här på rak arm införas, utan att förorsaka ganska väsentliga ändringar i lagen för öfrigt. Men då jag anser, att dessa föreslagna förändringar af sakliga skäl icke böra godkännas, vill jag icke yrka återremiss för detta ändamål, utan jag tillåter mig yrka afslag på det framställda yrkandet. Om detta mitt yrkande bifalles, kunna vi sedan omedelbart behandla Kungl. Maj:ts förslag till de följande paragraferna.

Herr Åkerman: Jag hade anmält mig till ordets erhållande först vid 4 §, emedan det är vid den, som utskottet framställt sin motivering för, att bestämmelserna rörande utländskt försäkringsbolags verksamhet här i landet skulle blifva i hufvudsaklig öfverensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag. Då diskussionen emellertid börjat redan vid 3 §, skall äfven jag be att nu få yttra några ord.

Det har af den föregående talaren framhållits, att med afseende å de utländska bolagen vår försäkringsinspektion icke kan ingripa lika mycket som med afseende å de svenska. Det är ju alldeles sant, och något annat hafva reservanterna icke i ringaste mån velat påstå, utan allt hvad reservanterna åstunda är, att man med bibehållande i öfrigt af lagen, sådan den blifvit af utskottet föreslagen, skall tillägga, att utländska bolag lika väl som de svenska skola i taka händer nedsätta premiereserv.

Den föregående talaren har äfven framhållit, att denna premiereserv icke är tillräcklig för att trygga de försäkrades rätt. Detta är också alldeles sant. Samme talare framhöll särskildt, att i synnerhet i början af ett bolags verksamhet premiereserven är liten, att det är en bagatell de försäkrade få tillbaka. Ja, de få tillbaka hvad de insatt så när som hvad som åtgått till anskaffnings- och administrationskostnader samt, när anstalten är aktiebolag, hvad som utdelats till aktieägarna, eller med andra ord de återfå sina inbetalda nettopremier jämte ränta på ränta därå. Det är väl alltid en väsentlig fördel att under panträtt hafva tillgång till en särskildt för svenska försäkringstagare afsatt premiereserv mot att annars endast dela en kanske okontrollerad premiereserv med de utländska försäkringstagarne. Betydelsen häraf är omnämnd redan i motionerna. Det exempel, som där anföres, gäller två bolag, som efter utskottets förslag skulle vara skyldiga att nedsätta tillsammans 200,000 kronor, men däremot efter reservanternas förslag skulle utöfver dessa 200,000 kronor deponera i taka händer omkring 3,000,000 kronor. Ett belopp på 3,200,000 kronor är väl ej en sådan bagatell, att det ej är värdefullt att hafva den i stället för

allenast 200,000 kronor. De 3 millionerna skulle förvaras under för-Lagförslag om säkringsinspektionens lås, och de 200,000 kronorna skulle vara depo- utländsk försäkringsan- nerade i riksbanken. stalls rätt att drifva försäkringsrörelse i Sverige.

Den föregående talaren sade jämväl, att det icke är någon möj- lighet för ett litet land att kunna bevara åt sina undersåtar dessa i ringa händer eller under inspektionens lås befintliga penningmedel. Men de stå där såsom pant till förmån för svenska försäkringstagare; lagen föreskrifver, att det är efter svensk lag, som tvist därom skall afdomas, och i 4 § 7 mom. fordras det, att generalagenten skall lämna »skriftlig förklaring, att anstalten i allt, som angår försäkringsrörelsen här i riket, underkastar sig svensk lag och svensk myndighets afgörande». Mig synes det därför vara alldeles gifvet, att, om ett utländskt försäkringsbolag under försäkringsinspektionens lås deponerat såsom pant till förmån för svenska försäkringstagare en sådan premiereserv, hvarom nu är fråga, bolaget icke kan utfå dessa medel för andra behof än de svenska försäkringstagarnes tillfredsställelse. Nej, äfven om bolaget ville sluta sin verksamhet här i riket, skola de finnas kvar för de svenska försäkringstagarnes bästa.

Reservanterna hafva, som jag redan förut antydt, icke i ringaste mån föreslagit, att det skall blifva någon garanti från statens sida. Det är blott denna deponering af premiereserv, som vi ifrågasatt skola tillkomma. Därför kunna vi också med fullt fog tillämpa den af utskottet tillagda bestämmelse, som i vårt förslag återfinnes i 16 §, så lydande: »Ej må sådan anstalt själf eller genom sina agenter och personal angifva sig hafva genom den i 4 § föreslagna deposition» — här kommer nu ett af oss gjordt tillägg — »och genom de enligt 10 § nedsatta värdehandlingar ställt fullgod säkerhet för sina svenska försäkringstagare eller angifva sig vara beträffande hela sin verksamhet kontrollerad af svenska staten, ej heller må annan beteckning af likartadt innehåll användas.» Detta stadgande är alldeles lika tillämpligt enligt det lagförslag vi reservanter tagit oss friheten framlägga som enligt utskottets. I reklambänseende anser jag därför att bifall till reservationen icke i afsevärd grad kan lända vår svenska försäkringsverksamhet till skada. De utländska bolagen kunna ju visserligen tillkännagifva, att de här i landet deponerat icke allenast 100,000 kronor, utan också premiereserv, men hvar och en, som har något reda på försäkringsförhållandena, vet, att premiereserven, såsom den föregående talaren framhållit, ej är fullkomligt tryggande. Den tillförsäkrar visserligen, såsom jag nyss antydde, försäkringstagaren den hufvudsakliga del af insatserna, som ej åtgått till anskaffnings- och administrationskostnader, men ej mera. Å andra sidan får ej förglömmas, att premiereserven dock kan stiga till stora belopp, och att det är en god sak att hafva särskild tillgång äfven till den i stället för blott till 100,000 kronor.

Den föregående talaren har vidare framhållit, att de norska och danska förslagen icke innehålla en sådan bestämmelse, som vi reservanter förordat, och att, om Riksdagen nu antager en sådan, detta gifvet kommer att hafva till följd, att vara grannländer stadga det samma rörande svenska försäkringsbolags verksamhet där. Ja, därmed göres ej de svenska försäkringsanstalterna något ondt alls. Det, som

Lagförslag om kan vara menligt för dem, finnes redan föreslaget i Norge och Dan-
 utländsk för- mark, nämligen deponering af 100,000 kronor för att, såsom den före-
 säkringsan- gående talaren sade, visa allvaret med den försäkringsrörelse man vill
 stalts rätt att drifva i det främmande landet. Men premiereserv skall i hvarje fall
 drifva försäk- drifva i det främmande landet. Men premiereserv skall i hvarje fall
 ringsrörelse i af inländsk försäkringsanstalt afsättas här i landet, och i händelse af
 Sverige. repressalielagstiftning i Norge och Danmark bör den premiereserv, som
 (Forts.) af ett svenskt bolag skall afsättas i Danmark för de danska och i Norge

för de norska försäkrade, få komma i betraktande på det sätt, att den
 premiereserv, som för samma bolag ifrågakommer till afsättande i Sve-
 rige, medgifves blifva så mycket mindre. Det blefve sålunda rakt
 ingen skillnad i uppoffring. För bekräftande af riktigheten af denna
 min uppfattning vill jag erinra om bestämmelsen i 128 § af den nyss
 genomgångna lagen: »Drifver försäkringsbolag rörelse i utlandet, äger
 Konungen i fråga om försäkringsfond eller säkerhetsfond för de utländska
 försäkringarna medgifva de afvikelser från stadgandena i 120—127 §§,
 som med hänsyn till utländsk lag pröfvas erforderliga, i den mån sådant
 kan ske utan förfång för de inländska försäkringstagarnas säkerhet». Där
 är ju således alldeles uppenbart lämnad en möjlighet, af hvilken
 Kungl. Maj:t naturligtvis har all anledning att begagna sig, att med-
 gifva de svenska bolag, som drifva försäkringsrörelse vare sig i det
 ena eller i det andra främmande landet, att de för premiereserv, som
 de äro skyldiga att nedsätta där, få motsvarande minskning i den
 premiereserv de eljest skulle hafva varit skyldiga att nedsätta här i
 landet. Jag kan därför alls icke medgifva, att bifall till reservationen
 skulle föranleda ökad tunga för de svenska försäkringsanstalter, som
 vilja drifva försäkringsrörelse i utlandet.

Det är för öfrigt icke någonting nytt, som reservanterna här
 kommit med. Det har redan af en medreservant, herr von Oelreich,
 framhållits, att såväl i de stora kulturländerna i Europa som äfven i
 Förenta Staterna det fordras nedsättning af premiereserv för de ut-
 ländska försäkringsbolag, som där vilja drifva rörelse. Så fordras detta
 i Italien, Österrike och Tyskland, och det lagförslag rörande försäk-
 ringsverksamhet, som är under behandling i Frankrike, har äfven samma
 fordran. Den moderna lagstiftningen på detta område går sålunda just
 i den riktning, som vi i vår reservation förordat.

Sedan jag nu framhållit, att det icke alls är meningen att göra
 försäkring i utländskt bolag i vidare mån betryggande, än att man
 åtminstone vet, att, om anstalten drifver en något så när afsevärd rö-
 relse här i landet, det finnes ett helt annat belopp att tillgå än blott
 och bart 100,000 kronor, och då jag icke kan finna, att de svenska
 bolag, som skulle drifva försäkringsrörelse i utlandet, därpå behöfde
 blifva i ringaste mån lidande, ber jag, herr grefve och talman, att få
 yrka bifall till den af mig m. fl. afgifna reservation.

Herr Annerstedt: Såsom kammaren väl känner, föregicks af-
 låtandet af den nu föreliggande kungliga propositionen af öfverlägg-
 ningar mellan sakkunniga personer, utsedde inom de tre nordiska rikena.
 Dessa grundliga öfverläggningar ledde i den mycket omdebatterade
 frågan, huru lagstiftningen skulle ställa sig till utländska bolags verk-
 samhet, till det resultat, att de sakkunnige enades därom, att det

lämpligaste sättet för ett ordnande af detta förhållande vore, att ^{Lagförslag om} staten icke åtog sig någon särskild garanti för de utländska bolagens ^{utländsk försäkringsan-} soliditet i förhållande till inländska medborgare, som vände sig till dem. ^{stalts rätt att} Det lär väl heller icke vara så säkert, att det tillägg, som herrar re- ^{drifva försäk-} servanter insatt i en efterföljande paragraf, skall vara tillräckligt att ^{ringsrörelse i} förekomma, att under hänvisning till de öfriga bestämmelser, re- ^{Sverige.} reservationen innehåller, den uppfattning skall kunna af en general- ^(Forts.) agent söka bibringas allmänheten och vinna tilltro i icke så liten utsträckning, att statens garanti för utländska försäkringsbolag är ordnad på samma sätt som för inländska bolag. På detta sätt vinner man icke det resultat, som de sakkunnige ansett i främsta rummet lämpligt för reglerandet af hithörande förhållanden.

Den andra synpunkten, som under de förberedande öfverläggningarna gjordes gällande, var, att det skulle vara särskildt fördelaktigt för de nordiska länderna att införa reciprocity sig emellan, och detta kunde lättast ske på det sätt, att man icke uppställde någon fordran, att utländska bolag skulle ordna sin försäkringsrörelse i grannländerna på det sätt, som reservanterna nu föreslagit, utan att man åtnöjde sig med sådana bestämmelser härutinnan, som återfinnas i den kungliga propositionen. Detta var som sagt den allmänna uppfattningen hos de sakkunnige, och i öfverensstämmelse därmed har också af den danska regeringen ett lagförslag framlagts för den danska representationen. Detta förslag, som alltså går ut på ordnande af de utländska bolagens försäkringsverksamhet på enahanda sätt, som här föreslås i den kungliga propositionen, läser, efter hvad för mig blifvit uppgifvet, redan antagits af det ena af tingen.

Vid sådant förhållande och då äfven inom den svenska representationen råder en önskan att på därför lämpliga områden genomföra likartad lagstiftning för de tre nordiska länderna, förefaller det mig, att det finnes kraftiga skäl för, att kammaren i den föreliggande frågan skall antaga Kungl. Maj:ts proposition, äfven i hvad den afser utländska bolags verksamhet. Jag yrkar alltså afslag å reservationen.

Friherre Lagerbring: Reservanterna börja sin reservation med det uttalande, att »hufvudafsikten med den föreslagna lagen om försäkringsrörelse tydligen är att söka skaffa svenska försäkringsstagare ökad trygghet mot förluster.» Ja, de kunde ju hafva tillagt: *vid försäkring i svenska bolag.* Ty hela denna lagstiftning afser att göra den svenska försäkringsrörelsen så trygg, att försäkringstagare med full tillit kunna vända sig till de svenska bolagen. Den sysselsätter sig därför också mycket litet med de utländska bolagen. Herrarne finna detta redan däraf, att den del af denna lagstiftning, som handlar om svenska bolag, innefattar 166 paragrafer, under det att den del, som handlar om utländska bolag, innehåller endast 22 paragrafer, af hvilka de flesta tala om generalagents förhållande och förpliktelser. Jag tror icke, att man bland dessa bör nu införa reservanternas förslag rörande de utländska bolagen.

Förslaget rörande de svenska bolagen innehåller en hel mängd föreskrifter för försäkringsverksamhet, som tillsammans komma att utgöra den trygghet för försäkringstagarne, som jag nyss omnämde.

Lagförslag om utländsk försäkringsanstalts rätt att drifva försäkringsrörelse i Sverige. Detta pantsättande af premiereserv representerar endast ett led af alla dessa åtgärder. Det är till och med långt ifrån det viktigaste. Den viktigaste bestämmelsen i hela lagförslaget är efter min uppfattning den om anordnande af en sakkunnig försäkringsinspektion, som verkligen får makt och rättighet att följa de svenska bolagens försäkringsrörelse under alla förhållanden, se till, om den afviker från de grunder, som äro afsedda att betrygga försäkringsrörelsen, o. s. v. Ett sådant följande af de utländska bolagen är för den svenska försäkringsinspektionen icke möjligt. Den kan icke på det sättet följa alla utländska bolag, som med sin verksamhet sträcka sig öfver hela världen. Därför måste man nöja sig med några få föreskrifter för de utländska bolagen.

Det låter ju mycket bra att säga, att bolagen satt premiereserven i taka händer till förmån för de svenska försäkringstagarne, men, mina herrar, när tro herrarne, att de svenska försäkringstagarne skulle få någon fördel af en bestämmelse därom? Jo, när ett bolag råkar i konkurs, ej förr. Eljest står premiereserven där, vare sig den förvaras hos bolaget själfv eller i Sverige, och kommer visst icke försäkringstagarne till godo. Nu kanske herrarne föreställa sig, att det är mycket vanligt, att försäkringsbolag gå i konkurs, men jag får säga, att i Sverige, där lifförsäkringsrörelsen — jag tänker förnämligast på den — drifvits i snart 50 år, intet svenskt lifförsäkringsbolag under hela denna tid gått i konkurs. Med två af de många utländska försäkringsbolag, som opererat i Sverige, har det verkligen varit fallet. Det var två engelska bolag, »Albert» och »European», som hade bedrifvit rätt äfventyrlig rörelse. »Albert» likviderade år 1869 och »European» år 1872. Då förlorade en del svenska försäkringstagare på sina försäkringar i dessa bolag, det är sant. Men sedan dess har mig veterligt icke heller något utländskt bolag, som drifvit försäkringsrörelse i Sverige, gått i konkurs. Det är någonting sällan förekommande, och för denna sällsynt förekommande eventualitet skulle man införa en sådan bestämmelse som den reservanterna här föreslagit! Man skulle därigenom vinna snart sagdt ingenting. Det skulle vara, att, om någon gång konkurs inträffade för ett utländskt försäkringsbolag, försäkringstagarne skulle kunna få matematiska värdet af sina försäkringar eller premiereserven. Denna är för resten icke så stor som hela premiebeloppet med undantag af hvad som åtgått till administrationskostnader, såsom en talare nyss yttrade. Den är blott en viss del af nettopremiebeloppet, ej hela detta, och den är, om försäkringarna äro unga, relativt liten.

Fördelen med premiereservens sättande i taka händer skulle sålunda vara, att försäkringstagarne kunde få ut sina andelar däraf vid konkurs. Men olägenheten åter skulle blifva, att man gifve de utländska bolagen sken af att vara likställda med de svenska. Jag för min del tror, att, om man vill skydda de svenska försäkringstagarne på praktiskt sätt, man just skall omgärda de svenska bolagen med sådana bestämmelser, att de få förtroende framför de utländska. Vill någon det oaktadt vända sig till ett utländskt bolag, må det vara hans ensak. Men det tillhör ej den svenska lagstiftningen att sörja för, att de utländska bolagen uppfylla sina förpliktelser så som de svenska.

Jag ber därför att få yrka bifall till utskottets förslag och afslag Lagförslag om utländsk försäkringsanstalts rätt att drifva försäkringsrörelse i Sverige. på reservationen.

Herr Åkerman: De båda sista talarne hafva hufvudsakligen fäst uppmärksamheten på, att de främmande bolagen här i landet genom nedsättning af premiereserv skulle få tillfälle att göra reklam och därigenom skaffa sig en större kundkrets. Jag har redan framhållit, att reservanterna trots den ifrågavarande nedsättningen af premiereserv kunna med fullt fog använda alldeles samma bestämmelse mot reklam, som utskottet gjort. Hvad som enligt min åsikt mycket mer än premiereservens nedsättande kommer att hjälpa de utländska bolagen till reklam är det tillstånd, som de skola af inspektionen förskaffa sig, att här drifva rörelse, samt den omständigheten, att inspektionen skall i allmänna tidningarna meddela allmänheten, att den eller den anstalten fått detta tillstånd. Gällde det blott att motverka de utländska bolagens förmån att genom reklam här kunna täfla med de svenska bolagen, borde aldrig hela denna tillståndsfråga tagits upp. En sådan ståndpunkt, som också från början häfdats af herr Sjöcrona, skulle äfven jag snarare kunna vara med om än det mellanstadium, som nu är ifrågasatt, hvilket onekligen gifver de utländska bolagen tillfälle till reklam utan att i önskvärd grad tillgodose de försäkrades intresse. Jag antager emellertid orsaken, hvarför man ändock uppställt vissa fordringar, vara, att man icke vill lämna försäkringstagarna här i landet alldeles i händerna på de utländska bolagen, utan ansett nödigt, att dessa åtminstone skola begära tillstånd, innan de få börja sin rörelse här.

Det har af den siste talaren framhållits, att dess värre på öfvergången mellan 1860- och 1870-talen två engelska bolags konkurser medförde förluster äfven för svenska försäkrade, som varit nog olyckliga att taga försäkringar i dessa bolag. Men huru mycket tro väl herrarne att dessa förluster sedermera förmått afhålla svenskar från att taga försäkringar i utländska bolag? Den verkan de i detta hänseende åstadkommit framgår bäst af följande förhållanden. I försäkringslagskommitténs underdåniga betänkande af år 1897 meddelas — och detta var en orsak, hvarför kommittén ej ansåg, att man så mycket borde ingripa mot de utländska bolagen — att på den tiden utlänningars försäkringsverksamhet här i landet var så obetydlig, att deras sammanlagda lifförsäkringar i Sverige ej öfverstege 5 procent af de svenska bolagens lifförsäkringar här. Men huru var det år 1901, det sista år, för hvilket en redogörelse härutinnan ännu föreligger? Jo, trots det att de svenska bolagen under tiden högst betydligt utvidgat sin rörelse, hade ändock proportionen för de utländska bolagens lifförsäkringar här i landet ökats från 5 till i det närmaste 10 procent af de svenska bolagens. Där se vi ju, huru föga svenskar låtit den med försäkring i utländska bolag förbundna osäkerheten afskräcka sig från dylik försäkring. Men, säger man, det fanns ej under de åren någon lag, som skulle särskildt skydda de svenska intressena. Jo, mina herrar, nog visste den svenska allmänheten, att sådana bolag som Skandia, Svea, Nordstjärnan och Thule voro säkra, äfven om den hade misstro till en hop nya och ömsesidiga försäkringsbolag, men i alla fall gick man

(Forts.)

Lagförslag om utländsk försäkringsanstalts rätt att drifva försäkringsföreläse i Sverige.
(Forts.)

ej till dessa af hela svenska nationen såsom absolut säkra ansedda bolag, utan lät locka sig af utländska bolags agenter. Ligger ej däri en fingervisning, att vi icke kunna afskräcka svenskar från att försäkra sig i utländska bolag blott genom att icke fordra, att dessa skola ned-sätta den premiereserv, hvarom nu är fråga, utan att, när de i alla fall kunna visa, att de fått tillstånd att drifva rörelse här, deras konkurrens nog blir lika stor? För resten är det icke för att hindra konkurrens, som reservanterna framställt sitt förslag, utan för att gifva ökad trygghet för svenska försäkrade, och ingen kan väl förneka, att, om premiereserven också icke är tillräcklig att förebygga förlust, när ett försäkringsbolag går i konkurs, den dock är *något* att hålla sig till. Ett belopp af 3,200,000 kronor är väl ändå rätt afsevärdt i jämförelse med 200,000 kronor.

Jag ber fortfarande att få yrka bifall till reservationen.

Efter härmed slutad öfverläggning godkändes den föreliggande paragrafen.

4 §.

Herr Åkerman: Jag har glömt att säga, att jag icke anser nödvändigt att påpeka några små sifferförändringar, som, i händelse af bifall till reservationen, behöfva göras i tre paragrafer. Det är annars, hvad beträffar 4 § så, att i dess sjätte punkt »11» bör utbytas mot 13 och i dess nionde punkt »9 §» mot 11 §. Efter som kammaren redan medgifvit, att erforderliga ändringar af paragrafnummer få vidtagas af utskottet, anser jag mig icke vidare behöfva beröra denna sak.

Öfverläggningen ansågs härmed slutad, hvarefter kammaren godkände den nu föredragna paragrafen.

5—8 §§.

Godkändes.

Herr von Oelreich erhöll på begäran ordet och yttrade:

I öfverensstämmelse med hvad jag förut haft äran anföra i detta ärende får jag anhålla, att efter den nyss godkända paragrafen måtte införas tvenne paragrafer med nummer 9 och 10 i enlighet med reservanternas förslag.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, yttrade herr vice talmannen, som öfvertagit ledningen af kammarens förhandlingar, att af herr von Oelreich framstälts det yrkande, att i föreliggande lagförslag skulle insättas två paragrafer med den lydelse, som utvisades af §§ 9 och 10 i den af herr Åkerman m. fl. vid punkten 3 af förvarande utlåtande afgifna reservation.

Sedermera gjorde herr vice talmannen propositioner, först på bifall till nyssnämnda yrkande samt vidare på afslag därå, och förklarade sig anse den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition af följande lydelse:

Den, som bifaller herr von Oelreichs yrkande om insättande i föreliggande förslag till lag om utländsk försäkringsanstalts rätt att drifva försäkringsrörelse här i riket af två paragrafer med den lydelse, som utvisas af §§ 9 och 10 i den af herr Åkerman m. fl. vid punkten 3 af särskilda utskottets utlåtande n:o 1 afgifna reservation, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås i enlighet med utskottets hemställan berörda yrkande.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 24;

Nej — 57.

Öfriga delar af förslaget.

Godkändes.

Utskottets i punkten gjorda hemställan.

Bifölls i hvad den ej besvarats genom kammarens föregående beslut.

Punkten 4.

Utskottets hemställan bifölls.

Vid förnyad föredragning af andra särskilda utskottets den 28 och 29 nästlidne april bordlagda utlåtande n:o 2, i anledning af dels Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående försäkringsinspektionens organisation och verksamhet m. m., dels Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under sjätte hufvudtiteln gjorda framställningar angående anvisande af medel till handhafvande af kontroll å försäkringsanstalterna äfvensom till utarbetande och offentliggörande genom försäkringsinspektörens försorg af årsredogörelse för sjukkasse-

väsendet i riket, dels ock en till följd af förstnämnda proposition väckt motion, biföll kammaren hvad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Om ändrade anordningar beträffande rikets officiella statistik. Föredrogs ett från Andra Kammaren ankommet protokollsutdrag, n:o 334, med delgifning af nämnda kammares beslut öfver dess tillfälliga utskotts utlåtande n:o 32, i anledning af väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om utredning huru inom rikets officiella statistik må kunna åstadkommas största möjliga enhet och planmässighet i arbetet samt ökad skyndsamhet vid publikationen m. m.

Friherre Tamm: Då Första Kammaren redan den 29 april bifallit det utlåtande, som Första Kammarens tillfälliga utskott n:o 1 afgifvit i ärendet, torde det från Andra Kammaren nu inkomna och här bordlagda protokollsutdrag, då kamrarne fattat alldeles enahanda beslut, icke böra föranleda någon annan åtgärd än att läggas till handlingarna, hvarom jag gör hemställan.

Efter härmed slutad öfverläggning beslöts, att som Första Kam-maren den 29 sistlidne april bifallit en af dess tillfälliga utskott i utlåtande n:o 15 gjord hemställan, hvilken i allo öfverensstämde med Andra Kammarens i frågan fattade beslut, berörda protokollsutdrag, såsom icke föranledande någon Första Kammarens vidare åtgärd, skulle läggas till handlingarna.

Upplästes och godkändes sammansatta stats- och lagutskottets förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen:

n:o 76, i anledning af dels Kungl. Maj:ts proposition angående inrättande af ett nytt stift m. m., dels ock Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse af §§ 2 och 5 i förordningen den 16 november 1863 angående allmänt kyrkomöte och till lag om ändrad lydelse af § 3 i lagen den 26 oktober 1883 angående tillsättning af prästerliga tjänster, samt

n:o 77, i anledning af dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående medling i arbetstvister, dels ock Kungl. Maj:ts i punkten 36 under sjätte hufvudtiteln gjorda framställning om anslag för beredande af ersättning åt förlikningsmän för medling i arbetstvister.

Friherre *Rappe* afgaf en af honom och herr *Tamm, Hugo*, under-tecknad motion, n:o 61, om anslag för Sveriges deltagande i 1904 års världsutställning i St Louis.

Denna motion blef på begäran bordlagd.

Justerades åtta protokollsutdrag för denna dag.

På framställning af herr vice talmannen beslöts, att på föredragningslistan till nästa sammanträde skulle bland utskottsbetänkandena sättas främst de, som denna dag bordlagts första gången;

hvarjämte, likaledes på hemställan af herr vice talmannen, medgafs, att de anslag, som utfärdats till nu pågående sammanträdes fortsättaende på aftonen, finge nedtagas.

Kammaren åtskildes kl. 4,34 e. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.
